

Võru Katariina kirik uues valguses

Tänu uuenenud Võru keskvaljaku valmimisele mullu suvel on värskeimat hingamist tunda ka väljaku serva jäävas Katariina kirikus. Loodetavasti sulandub järk-järgult renoveeritav pühakoda, linna üks tähtsaimaid maamärke, üha rohkem moodsa ja juba palju tähelepanu pälvinud platsiga ning moodustab ühtse ja veelgi täiuslikuma terviku.

Lisaks vormile – kiriku uuenevale välimusele – soovib koguduse juhtkond Katariina kirikusse tulnud inimestele pakkuda ka nüüdisaegset ja mõistetavat sisu, mis on kiriku kui vaimuse kantsi esmaseid ülesandeid. „Kavas on oma tegemisi aktiivsemalt kajastada ja paremini korraldada suvine kiriku lahti hoidmine külastajatele. Kindlasti jätkame kiriku-kontserte. Nagu eelmise aasta kogemus näitas, on asukoht keskvaljaku kõrval ja seal toimuvad üritused boonuseks kiriku tutvustamisel nii linna külastajale kui ka kohalikule inimesele,“ ütleb EELK Võru Katariina kiriku juhatuse liige Kuldar Liira.

Sama seisukohta jagab ka Võru linnaape Anti Allas: „Küllap tänu uuenenud keskvaljakule ja seal aset leidnud eripalgelistele üritustele sai ka Katariina kirik lõppenud aastal rohkem tähelepanu ja külastusi kui kunagi varem.“

Teguderohke aasta 2019

Läinud aastal pakkus Võru Katariina kirikus toimunu palju huvitavat nii koguduse liikmetele, linnarahvale kui ka külalistele. „Pühapäeviti kell 11, tähtsamatel riiklikel ja kirikupühadel toimusid jumalateenistused, kaetud oli armulaud. Jumalateenistusest võttis tavapäraselt osa 30–40 inimest, esinejate korral 70–80 inimest. Ülestõusmispuhadel on meil tore traditsioon, kus puhkpilliorkester tervitab pühapäeva hommikul kell 6.30 kirikutrepilt ülestõusnud Issandat. Maikuu korraldasime esimest korda Teeme Ära talgud kiriku ja kogudusemaja juures Tartu tn 42. Talguliste abiga korrasime kellatorni ja pööningut, ehitasime kellatorni põrandat ning koristasime kogudusemaja hoovi. Osavõtjaid ootas kogudusemajas köetud talgusaun,“ meenutab Liira.

Omamoodi osaline oli Katariina kirik ka juunikuus linna uue keskvaljaku avamisel, kui väljakut õnnistas ja jutluse pidas peapiiskop Urmas Viilma ning kaasa teenisid praost Üllar Salumets ja baptist Peeter Lemats. Keskvaljaku avamisele järgnenud ödede Hellamaade kirikukontserni käis kuulamas toona ligi 250 inimest.

Liira sõnul käis Katariina kirik keskvaljaku avamise aegu üldse palju rahvast,

Moodsa keskvaljaku ja kiriku kooskõla Võru linnaruumis.

Foto: Ullis Guth

sest vaikselt mõtiskluseteks ja küünla süütamiseks leidis võimaluse umbes kolmsada inimest. „Suveperioodil juunist augustini oli meie kirik iga päev avatud kolm-neli tundi, vahel kauemgi. Suutsime leida ka igaks päevaks inimese, kes huvilisi juhendas ja oskas leida vastu-seid küsimustele nii kirikuolu kui ka uue keskvaljaku teemadel. Kokku oli kiriku-külastajaid möödunud suvel ligi 3000,“ täpsustab kiriku juhatuse liige.

Võidupüha tähtpäeva tähistamisel usaldati Katariina kiriku hoolde võidupüha tuli, mis oli kirikus ühe öö. Suvistest tegemistest väärivad veel äärmärkimist küünalde süütamine riigivannemate auks koos Trivimi Velliste kõnega, Estonia ohvrite mälestusteenistus peaministri osavõtul, Villu ja Tuuliki Jürjo mõtiskluskontsert ning Igor Gräzini jutlus. „Eraldi tooksin välja, et ka sel suvel andis Katariina kirik oma panuse Võru linna lastefestivali korraldamisse. Toimus kogudusemaja lastelaager, kirikus ja vabalaval esinesid lapsed ning aset leidis perejumalateenistus piiskop Joel Luhametsa osavõtul. Kiriku eeskojas oli avatud ingliskohvik,“ lisab Liira.

Tegusa aasta lõpetas sündmusterohke advendiaeg. „Tänavu saadeti linna jõulutulede süütamise traditsioonist tuttav esimene jõulukuunal esimest korda meie kirikust. Igal advendipühapäeval oli kirikus võimalik kuulata esinejaid – koori ja soliste. Aasta kulumineeris esimesel jõulupühäl Rolf Roosalu kirikukontserdiga „Pühad põues“, kuhu rohkearvuline

publik vaevu ära mahutati,“ ütleb Liira. Viimati nimetatud sündmust kirjeldab, ülev tunne südames, ka EELK Võru Katariina Koguduse õpetaja Andres Mäevere. „Tõeline rõõm elab meie südames. Rolf Roosalu kontsert kandis just seda mõtet. Rõõmust osasaajad täitsid kiriku tervenisti. Vabu kohti enam ei olnud, juurde tuli tuua lisapinkegi,“ sõnab ta.

Kui eelnenule lisada ka talvise tant-supäeva ja linna jõululaada ühisüritusega kaasnenud inimeste huvi, võib julgelt väita, et külastuste arvult oli läinud aasta Katariina kirikule üks edukaimaid. „Aastaringile ja sündmustele tagasi vaadates võib tõdeda, et kirik ja keskvaljak on igati hea näide sellest, kuidas mõlemad ajaloolised paigad teineteist täiendavad,“ ütleb Liira.

Muudatustest kirikuhoone välisilmes

Viimaste aastatega märkimisväärselt paranenud Katariina kiriku välisilme taga on 2017. aastal hanke võitnud AS-i Kurmik töö (muinsuskaitse ja omanikujärelevalve teenust osutas Liivimaa Lossid OÜ ja Toivo Eriit), mille tulemusena on värskeima ilme saanud torn, katus ja fassaad, väiksematest detailidest rääkimata. Tähtsat rolli on seejuures mänginud kogukonna tugev toetus.

„Siinkohal avaldan Katariina koguduse nimel tänu kõikidele koostööpartneritele, kelle nõu ja jõuga on suur osa kiriku fassaadi restaureerimistööde mahust tehtud. Tänu sõnad kuuluvad

ka kõigile annetajatele, kelle hulgas on koguduse liikmeid, eraisikuid ja ettevõtjaid Vörust ning kaugemalt. Eraldi väärib äärmärkimist ladus ja mõistev asjaajamine Võru linnaga. Eesti riigilt taotletud lisatoetused pühakojade remonti ja restaureerimistöödeks on tihendanud

koostööd muinsuskaitseametiga kui riigi esindajaga kultuuripärandi kaitsjana,“ tutvustab Liira koostöövõrgustikku. Veel soovib ta tänada kiriku rekonstrueerimise fondi nõukogu liikmeid, kes on toetanud restaureerimist rahaliselt, aga ka hea ja mõjusa sõnaga.

Alanud aastasse on kavandatud idafassaadi restaureerimise lõpetamine ja põhjafassaadi restaureerimine. „Restaureerimisprojekt näeb ette akende restaureerimise, mis võetaks ette kõige viimasena. Kaalume seejuures seismise aknapaketite paigaldamist, et muuta ajalooline hoone soojapidavamaks ja energiasäästlikumaks,“ täpsustab Liira.

Fassaadi restaureerimistööde lõpetamiseks oleks Katariina kiriku juhatuse liikme sõnul vaja koguda veel ligikaudu 100 000 eurot. „Koguduse liikmete ja sõprade abiga ehitatud ning praegu ajutise lahendusena toimiv kiriku tualett on siiski leidnud juba sagedast kasutust, sealhulgas suvel rohkem liikuvate turistide poolt,“ ütleb ta. „Samas on koguduse soov ehitada välja korralik tualettruum, milleks kulub hinnanguliselt 17 000 eurot ja mis vastaks ka inva-WC nõuetele. Seni on AS Võru Vesi tänuväärselt aidanud kaasa kiriku vee- ja kanalisatsioonitorustiku ning veemööduolme rajamisele.“

Ullis Guth

HUVITAV TEADA

- Kiriku fassaadi restaureerimise plaanidest sai laiem avalikkus esimest korda teada 21. augustil 2015, kui Võru linna ja Katariina koguduse koostöös asutati Võru Katariina kiriku rekonstrueerimise fond. Restaureerimist oli hädavajalik alustada seda enam, et kiriku tornifassaadist kukkuma hakanud suured krohvitükid nõudsid kiriku külastajatelt ülimat ettevaatlikkust. Inimesed võtsid fondi kohe omaks: annetajate seas oli hulga nii eraisikuid kui ka ettevõtteid ning fondi loomist ja annetamisvõimalust toetati aktiivselt.
- Fassaadi restaureerimistööde 1. etapis 2017. aastal restaureeris hanke võitja Kurmik AS kiriku torni, esi- ehk läänefassaadi ja peakuse. Kirikutorni, esifassaadi ja peakuse restaureerimine maksis 108 000 eurot. Muinsuskaitse ja omanikujärelevalve teenust osutas Liivimaa Lossid OÜ. Restaureeriti ka peatrepp ja rajati kaldtee, mille abil on võimalik kirikusse siseneda ratastooliga. Tööd finantseeriti Võru linna, riigi toetuse ja Võru Katariina kiriku rekonstrueerimise fondi vahenditest.
- Fassaadi restaureerimistööde 2. etapi käigus 2018. aastal restaureeriti idafassaadi ülemine osa ja ümarad aknad. Idafassaadi restaureerimise maksumuseks kujunes 6200 eurot.
- Restaureerimistööde 3. etapi käigus 2019. aastal restaureeriti lõunafassaadi (välja arvatud aknad) ja põhjafassaadi aknaplekid ning varem sobimatu plekiga kaetud kiriku tualettruumi aken ja oreli masinaruumi purunenud ümaraken. Et kiriku lõunafassaad oli juba pikka aega halvas seisus ja mõjus uue keskvaljaku kõrval ebaesteetilisena, oligi etapp kavandatud eeskätt just keskvaljakupoolse fassaadi väljanägemise parandamiseks. Restaureerimistööde maksumuseks kujunes 37 000 eurot.

KOMMENTAAR

Anti Allas, Võru linnaape, Katariina kiriku rekonstrueerimise fondi nõukogu esimees

Tänapäevane kirik peaks püüdlema sellise keskuse poole, kus lisaks pühakojale talitustele on ruumi mitmesugusele tegevusele, olgu selleks siis konterdid, väiksemad näitused või muud inimesi kõnetavad teemad. Usun ja loodan, et Katariina kiriku ilus saal saab juba lähitulevikus olema veelgi rohkem rahvast täis.

Olen rahul kiriku juhatuse aktiivse tegutsemisega. Koos nende ja teiste head koostööpartneritega töötame edasi selle nimel, et leida juurde põhjusi, miks

tulla Võru linna ja vaadata sisse ka Katariina kirikusse.

Juba praeguse napi kogemuse põhjal saame öelda, et tänu uuenenud keskvaljakule ning seal toimunud eripalgelistele üritustele on ka Katariina kirik saanud rohkem tähelepanu ja külastusi kui ilmselt kunagi varem. Seda linnaruumi positiivset kooslust ja terviklahendust ära kasutades on võimalik ka edaspidi siduda kirikut linna jaoks oluliste ja pidulike sündmustega ning vastupidi.

Siinkohal kutsun kõiki üles annetama Katariina kiriku kui Võru linna ühe suurema vaatamisväärsuse ja maamärgi lõpliku kordategemise heaks.

Annetuste abil edasi

Võru Katariina kiriku rekonstrueerimise fondi eesmärk alanud aastal on olla rohkem pildis ja korraldada annetuste kogumist mitmel viisil, näiteks ingliskohvikus ja mõne tuntud esinejaga kirikukontserdi abil või koostöös üritustega keskvaljakul. Sooviksime jõuda inimesteni erinevate kanalite kaudu: jätkame fondi tutvustavate infovoldikute jagamist, jagame fondi ja kiriku restaureerimise kohta teavet kiriku lahtiolekuaegadel, kiriku igapäevategemiste ja ürituste tutvustamisel on plaanis rohkem kasutada ka sotsiaalmeedia võimalusi. Annetajate nimede jäädvustamisega on seotud mõte võtta kasutusse kiriku tor-

niruum, mille seintel saaks kõike kirikuhoone restaureerimisega seonduvat ajaloo tarbeks talletada ja huvilistele eksponeerida.

Fondi loomisele järgnenud algusaastate tõusuharjal kogusime heldete ettevõtjate ja paljude eraisikute abiga 35 000 eurot. Seejuures ligemale veerand annetuste kogusumma ongi tulnud eraisikutelt. Ajavahemikul 2018–2019 kogunes fondi ligikaudu 5000 eurot, kusjuures rõõmu teeb see, et annetuste laekumine on viimasel ajal jälle tõusutrendis.

Iga väike euro aitab kiriku restaureerimisel edasi, eriti kuna raha- ja töömahukas restaureerimine on etapiviisiline

Eeltoodud kavatsuste ja eesmärkide elluviimiseks on ka sel aastal oodatud lahkete inimeste annetused:

SA VÕRU KATARIINA KIRIKU REKONSTRUEERIMISE FOND
konto nr EE801010220245627225, SEB pank

Pane tähele! Annetused on tulumaksuvabad, sest sihtasutus on kantud tulumaksusoodustusega MTÜ-de, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja.

ning kunagi ei ole välistatud ka töödega kaasnevad ettenägematud kulud.

Kuldar Liira,
EELK Võru Katariina kiriku juhatuse liige

Head alanud aastat kõigile võrokestele ja võrumeelsetele!

Möödunud aasta oli Võrule mitmes mõttes märgiline ja uus tootatulla samuti täis edasiviivaid töid ja toimetamisi.

Võru vaieldamatult kindlustab oma staatust Kagu-Eesti tõmbekeskusena. Poliitikutud võivad ju kõneleda mida tahes, aga arvud räägivad enda eest.

Kinnisvarahinnad on aastaga jõudsasti kosunud ja on piirkonnas peajagu teiste linnade omadest üle. See tagab kinnisvara omavatele ettevõtetele ja koduomanikele pankade silmis paremad laenuvõimalused ja kindlustunde tuleviku suhtes. Samuti annab see arendajatele rohkem julgust plaanida ka siia poole Emajõe uusarendusi, mida noored pered praegu väga otsivad. Päril palju naaseb Soomest tagasi Võrumaale meie tublisid „kalevipoegi“, kellele nõukogudeaegsed paneelmajade korterite planeeringud eriti ei imponeeri ja kes oleksid nõus suurema sissamaksega uusarendustesse.

Ettevõtted julgevad investeerida Võrru, rajades siia oma vaheladusid, logistikakeskusi. Võru tehnopargis on kõik krundid müüdnud ja mitu arendust töös.

Võrus sündis 2019. aastal võrreldes üle-eelmise aastaga 13 last enam. Arv ise on küll marginaalne, aga suund õige!

Lasteaedade rühmad on täis ja huvikoolides järjekorrad ukse taga, napib saaliaegu kõigile spordist lugupidavatele inimestele.

Portaali Visit Estonia parima jõulumeeleolu tiitli sai seekord Võru keskvaljaku jõuludekoratsioon, mis kogus peaaegu kolmandiku kõigist häälest üle Eesti.

Avatud on uusi kohvikuid, veebruaris kolib Põlvamaal tuntust kogunud pitsarestoran Olive Võru keskvaljaku ääres asuva vana pritsumaja ruumidesse. Arvukad Pizza Olive'i andunud fännid ootavad juba kannatamatult seda spetsiifilist ürtide ja küpsetuse aroomi, mis keskvaljakule gastronoomilise nurga lisab.

Koostegemise jõud on võimas! Festivali Roheline Võru aegu tuli vabatahtlikult Koreli oja kaldaalale talgutele 400 inimest. See on Võru mõistes vägagi arvestatav kogukonna panus. Osalesid perekonnad, kollektiivid, koolid, lasteaia. See oli suurepärase võimalus end puu või põõsa kujul Võru rohelisse ajalukku kirjutada.

Võru linn soovib osaleda koos veel seitsme Euroopa linna rahvusvahelises projektis „Find Your Greatness“ („Leia oma tugevad küljed“). Projekti eesmärk on igal linnal oma tugevate ja eripäraste külgede esiletoomine ja kohaturunduskava koostamine, samuti kogukondade kaasamine linna tutvustamisse. Meie, võrokest, oleme kõik Võru saadikud ja visiitkaardid nii kodus kui ka võõrsil. Linna käekäigus saame üheskoos kaasa rääkida ja kujundada seda meile veel meelepärasemaks, kodusemaks.

Eespool said loetletud vaid mõned vähesed edulood, mille üle võib võrokana uhke olla.

Eks muidugi leidu iga tegevuse puhul ka kriipsuke kriitikat ja tagasilööke. Niipalju kui inimesi, on ka arvamus. Lihtne on inimesi hukka mõista, palju keerulisem aga mõista. Alati ei pea kõik tingimata ühel meelele olema, igaüks võib ka oma arvumuse juurde jääda. Harilikult tahavad ju kõik kokkuvõttes head ja konstruktiivne tagasiside ongi alati teretulnud.

Mõtte jõud on äraütlemata suur. Mida rohkem ise positiivselt mõelda enda tegemistest, meid ümbritsevast, seda rohkem tunnetavad seda kaaskodanikud ja nii sünnibki kuvand Võrust kui väiksest hubasest, peresõbralikust, idüllilisest väikelinnast kauni Tamula kallastel, kus *aigu om sjo kipõ asäga*. Hooligem teineteisest ja meid ümbritsevast keskkonnast!

Toomas Sarapuu,
abilinnapea

TOIMETAJA VEERUD

Uus aasta – uued lootused!

Nii on see alati olnud ja jääb loodetavasti ka edaspidi. Mineviku taagata justkui uuel lehelt alustades tundub tulevik ikka helgem ja see annab võimaluse uute lootuste tuules uuele aastale vastu minnes purjetada kaugemale kui kunagi varem.

Võru Linna Lehe toimetajana algas minu jaoks seitsmes aastaring. Numeroloogias on seitse tarkuse, arengu, avastamise ja puhastuse sümbol. Tahaks loota, et kõik see tabab ka meid.

Nimetatud teetähiseni jõudmine pole olnud just kergeimate killast, kuna siiani ei möödunud ühtegi aastat, kui keegi poliitikaanidest poleks Võru Linna Lehe teemal sõna võtnud

või selle sulgemist nõudnud. Aga see selleks – jäägu see nende südame-tunnistusele.

Iga aasta alguses oma lugejate poole pöördudes olen alati püüdnud öelda midagi olulist ehk leida iva, mis aitaks üha kiiremal muutuv maailmas iseendaks jääda. Nii riigi, linna kui ka üksikisiku tasandil, sest tõeliseks õitsenguks või siis vähemasti rahu ja tasakaalu säilitamiseks on meil kõigil paratamatult tarvis ühte sammu astuda. Või vähemalt üksteisega arvestada.

Selleks, et soovitud eesmärgile jõuda, tuleks esmalt mineviku vigadest õppida ning alanud aastasse kaasa võtta vaid see, mis võib päriselt aidata paremaks saada ja meid kõiki edasi viia – seda muidugi eeldusel, et kõigil tasanditel on kindel soov areneda.

Praeguses, tuhandeks killuks rebenenud maailmas saab ilmselt otsustavaks see, kes ja kui palju suudab fragmentaarses segaduses paremini orienteeruda ja kõige selgemalt tervikpilti näha.

Ja nähtust õppida, sest järeldusi tegemata ja enda vigu teadvustamata on lihtsalt vastutustundetu järgmisi samme ette võtta, eriti kui sellest saavad puudutatud ka teised.

Neile, kes ei soovi ilmtingimata oma vigadest õppida, tuleb appi ajalugu – kui vaid seda soovitakse ja ümbritsevat märgata suudetakse. Paraku on meie praeguses ühiskonnakorralduses valdav vastupidine suund, kus elatakse vaid tänases päevas ega soovitagi ette, veel vähem taha vaadata. Seega ei osata ka aimata, et kõik tänane on juba olnud, ning sageli jollitab meile vastu ajaloo mitmekordne peegelpilt. Pahatihti on seda valus vaadata – võib juhtuda, et ümber tuleb hinnata kõik seni teatu ja õpitu –, sestap on nähtava tajumiseks vaja ka erakordset julgust, mida meil siin esineb haruharva.

Enne kui päriselt ei mõisteta, et ajaarvamine ei alanud meie sünniga ja elu enne seda oli paiguti rohkemgi elamist väärt kui praegu, ei lahene ka ühiskonnas kogunevad pinged ega avane väravad igakülgeks arenguks.

Tarbimise ja üleüldise küllastamise ajastul võime jädagi oma nutitelefone näppima, et sealt mingit seletamatut lohutust leida, aga usku-ge mind, seda ei tule.

Nii sõidabki suur osa meist tulevikule vastu nagu tankis, ikka üle teiste, samal ajal nutitefonis „tähtsaid ja põnevaid“ fragmente skrollides üle esivanemate porgandipeenra, metsadest ja inimhingedest rääkimata.

Täpselt aasta tagasi teie poole pöördudes tõdesin, et kui 2018. aastast midagi erilist silma jäi, siis oli see jätkuvalt vaidlemine ja oma arvamuste peale surumine olukordades, mis arvajasse tihtipeale ei puutunudki või kus oleks olnud targem lihtsalt vait olla. Sedasama korraga pole siinkohalgi liigne, sest asjad pole ses suhtes sugugi paranenud.

Kui ühiskondlikud lahendused on ummikus, on üks väheseid võimalusi sellest väljuda igaühe inventuur eraldi ja iseenese sees – parimate lahenduste otsimine isiklikul tasandil.

Alustuseks võiks igaüks proovida olla lihtsalt inimene selle parimas tähenduses, küsimata, mida selle eest vastu saab, ning võtta vähem kommenteerida ja arvata olukordades, kus ta ei ole pädev või tema arvamust pole küsitudki.

Omal ajal öeldi sellise tüütu ja kasutu käitumise kohta „vähem möla, pikem samm“ või „ka kalkun arvas“. Vanem põlvkond kindlasti mäletab, mis toonasest arvajast sai, kuid praegu, igat sorti solvujate ajastul pole nii reljefne väljendusviis mõistagi enam vastuvõetav, nagu asja sisugi.

Tänase loo pealkirja ja uute lootuste juurde tagasi pöördudes pole liigne rõhutada, et terveks saab vaid ennast päriselt ravides. Ei piisa vaid sellest, kui tabletti sisse võtta ja kui valu kadunud, edasi kihutada, sest seni kuni jääb haiguse põhjus – tarbimissõltuvus, sellest tulenev tühja rablemine ja kultuuriline mandumine, üha süvenev pinnapealsus ja austuse puudumine nii enda kui teiste vastu –, ilmutavad hädad end taas ning siis juba veelgi valusamalt.

Alanud aastaks soovin kõigile vähem ahnust ja tühja sõnamulinat ning rohkem austust ja teistega arvestamist! Ja ikka rohkem loovaid ja konstruktiivseid tegusid!

Usun, et viimaste aastatega Võru Linna Lehes juurutatud asjalik ja objektiivne joon ning kvaliteedile rõhumine pealtnäha ka pisiasjades loob endiselt soodsa pinnase korratatud informatsiooni levikuks ja seeläbi ka linna paremaks arenguks. Sellisele strateegiale tuginedes oleme üheskoos tootnud usaldust – seda kõige väärtuslikumat ja kaduvatamat vara üha turbulentsemaks muutuv maailmas.

Omal poolt luban jätkuvat pühendumist. Linnakodanikke puudutavad artiklid ja materjalid saab saata e-posti aadressile ulis.guth@voru.ee.

Uulis Guth,
Võru Linna Lehe toimetaja

- Võru Linna Leht oma 6900 eksemplariga on suurima trükiarvuga ajaleht Võrus, mis levib tasuta, otsepostitusena Võru linnas.
- Ilmub alates 14. augustist 2004, veebis 2006. aastast.
- Alates 2014. aastast ilmub 11 korda aastas iga kuu 20.–26. kuupäeval, augustis linna sünnipäeva eel erandina 12.–15. kuupäeval ja detsembris jõulude eel 18.–21. kuupäeval. Juulis leht ei ilmu.
- Lehenumbri maht kuni 2015. aastani kaheksa lehekülge, 2016. aastast 16 lehekülge.
- 2018. aastast täisvärviline.

Foto: Uulis Guth

MÖTISKLUS

Plaanidest ja teadmatusest

Siis, kui Eesti oli Nõukogude Liidus, oli kombeks teha viie aasta plaane, et neid siis kolme aastaga täita. Kogu see plaanimajandus oli kummaline ja ülespuhutud ning sellega seondud oleks olnud isegi lõbusalt naljakas, kui see just kohutavalt surmõtsine poleks olnud ja kui sellest poleks sõltunud inimeste elukäik. Paber kannatab kõike, öeldi. Ja plaanid olid täitmiseks, olgu siis tegelikult või fiktiivselt.

Me ei ela juba mõnda aega plaanimajanduse tingimustes, kuid plaanidest pole meiega vabad. Nii töö on kodus, isiklikul või riigi tasandil tuleb plaane pidada. Milleski tuleb kokku leppida, midagi tuleb lubada ära teha ja lõpuks ka tehtust või tegemata jäänust aru anda. Selge on see: kui lubatu jääb tegemata, pole see hea toon.

Juba mitu põlvkonda on Eestimaal laulnud: „Ei me ette tea, mis elu meil tuua võib.“ Veel palju vanem raamat, Piibel manitseb samuti plaanide tegemisel ettevaatlikkusele: „Kuulge nüüd, kes ütlete: „Täna või homme läheme sellesse või teise linna ja veedame seal ühe aasta ning kaupleme ja saame kasu!“ Teie, kes ei tea, missugune on homme teie elu! Te olete ju aur, mida on hetke näha, ja siis see haihtub. Selle asemel, et öelda: „Kui Issand tahab ja me veel elame, siis teeme seda ja teist“, te kiitete oma kõrkuses.“

„Kui inimene teeb plaane, siis Jumal naerab,“ ütlev juudi vana-

sõna. Alati polegi mõistlik toppida ennast kasti, mille olen ise enda jaoks kokku klopsinud, ja olla veel uhke ka selle üle. Teinekord on Jumalal minu jaoks varuks hoopis midagi teistsugust, paremat ja põnevamat. Tähtis on see vaid ära tunda. Ka raskused ja läbikukkumised, isegi hirmuelamused ja lein võivad lõppkokkuvõttes rikastada, avardada arusaamist ja ülendada hinge. Jumalat usaldades ei saa kunagi petta. Temaga koos pole ka teadmatust probleem.

Hele Kulp,
Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse pastor

Toimetust ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressil ulis.guth@voru.ee

Väljaandja Võru Linnavalitsus
Jüri tn 11, 65620 Võru
Toimetaja: Uulis Guth
Tel: 512 0787

Teostaja: AS Postimees Grupp
Tiraaž: 6900 eksemplari

Ajalehe järgmine number ilmub 20. veebruaril.

SUURE TÄHTPÄEVA EEL

1. veebruaril kell 20 Võru Kandles TANTSUÕHTU „Rahuga edasi, Eesti!”

kell 20–21.30 Kandle kapell, tantsurühmad Hopser ja Kabujalakesed
kell 21.30–23.10 SUUREL EKRAANIL üleriigiline otseülekanne ERR telepildi vahendusel.
Viimase 100 aasta parimad tantsulood 100 minuti jooksul.

TASUTA

Laudade broneerimine tel 5116195 Aire. Söök, jook kaasa ja löö kaasa!

EESTI VABARIIK

100

Tartu rahulepingu 100. aastapäev

Tänavu 2. veebruaril täitub 100 aastat Eesti Vabariigi ja Nõukogude Venemaa vahel sõlmitud Tartu rahulepingu allkirjastamisest.

Tartu rahulepingu sõlmimisega 2. veebruaril 1920. aastal tunnustas Venemaa Eesti Vabariigi iseseisvust ja lõppes Vabadussõda. Tartu rahu avas tee Eesti rahvusvaheliseks tunnustamiseks.

Esimese ettepaneku sõlmida vaherahu esitas Nõukogude Venemaa 25. juulil 1919. Eesti ja Venemaa rahusaatkond saabusid Tartu 4. detsembril 1919. Läbirääkimised kestsid 1. veebruarini 1920, mil lepingu tekst sai lõplikult paberile.

Tartu rahulepingule kirjutasiid Eesti poolt alla Asutava Kogu liikmed Jaan Poska, Ants Piip, Mait Püüman, Julius Seljamäe ning kindralmajor Jaan Soots.

Lepingu kohaselt tunnustas Venemaa Eesti iseseisvust igavesest ajast igavesti de jure, loobudes vabatahtlikult ning igaveseks ajaks kõigist suveräänõigustest, mis olid Venemaal olnud maksvad Eesti rahva ja maa kohta.

Lepingu ratifitseeris Ülevenemaaline Kesktäitevkomitee 4. veebruaril ja Eesti Asutav Kogu 13. veebruaril 1920.

Leping koosneb 20 artiklist ja sisaldab peale sõjaseisukorra lõpetamise ka Eesti riigi tunnustamise artikleid, mis käsitlevad piiri-, julgeoleku-, majandus-, sotsiaal- ja liikluspoliitikat.

3 KÜSIMUST

- 1) Mida tähendab teie jaoks Tartu rahu?
- 2) Kas ja kuidas kavatsete tähistada 100 aasta möödumist lepingu allkirjastamisest?
- 3) Meenutage mõnda seika minevikust seoses Tartu rahu aastapäeva tähistamisega?

Siiri Toomik, kauaaegne kultuuritöötaja, ajaloo huviline

1) Minu nõukogude aega jäänud kooliajal sellest ju midagi ei räägitud. See ei tähendanud, et Tartu rahust midagi ei teatud, ja see teadmine oli varjutatud keelatud teema salapäraga. Nüüd, kui sellest keerulisest ja vastuolulisest ajast rohkem tean, ka neist asjaoludest, mis kaks poolt läbirääkimiste laua taha viisid, pean siiski omamoodi harulduseks ja fenomeniks seika, et väikese Eesti ja suure Venemaa vahel niisugune leping sõlmiti ja Eesti oli selles protsessis n-ö tingimusi dikteeriv pool.

Giidina olen neist asjust rääkinud nii oma rahvale kui ka välismaalastele. Keeagi ei jaks tänapäeval enam pikki selatusi kuulata, nii on ajaloost, Vabadussõ-

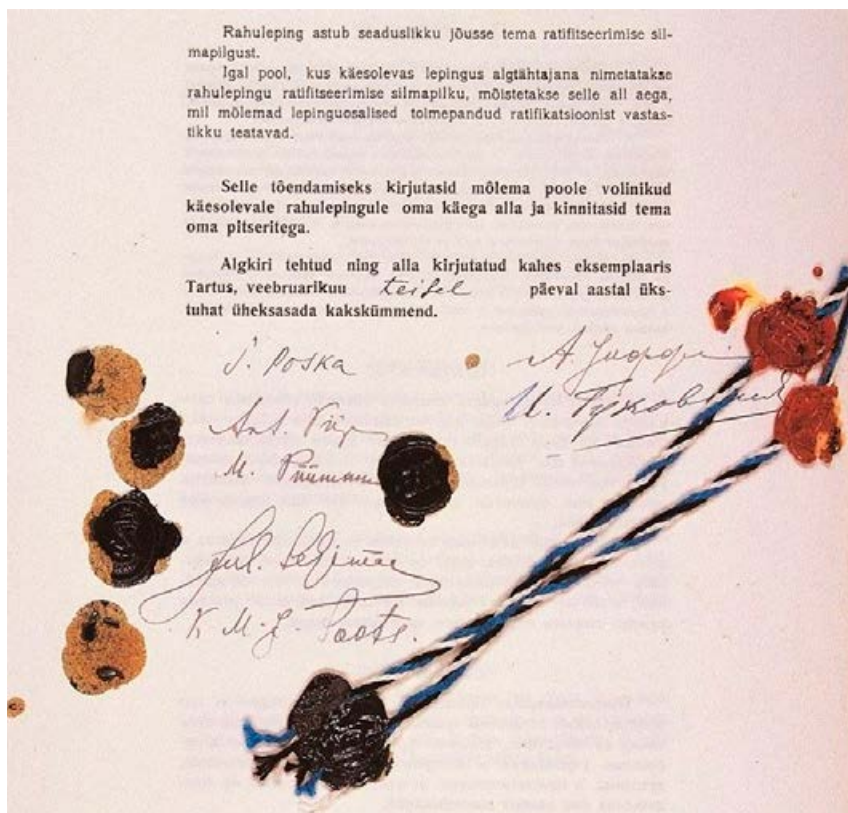

Foto: Rahvusarhiiv

ja keerulisest ajast, vaja leida seiku, mis kuulajale meelde jäävad. Hinnangute andmiseks on distants piisav, aga suhtumine ajalukku sõltub tihti ju tänapäevastest, paljusk muutunud väärtushinnangutest. Olen tundnud üsna ükskõikset suhtumist sellesse perioodi ja arvamust, et kangelaslikkus on üldse ajast ja arust. Soovitan siis mõelda sellest, kuidas toona lihtne eesti mees tegelikult sõtta minna ei tahtnud, kuidas noored oma patriotsmiga eeskujut andsid. Kujutagem ette eesti meest, kes on siirast ja püha viha täis, et tema igapäevaelu on segatud, vannub tulist kurja, surub käed rusikasse ja läheb lahingusse. Kust tuli patriotsmipuhang, kust võeti vaprus? Kuidas kasvas tõeline isamaa-armastus ja tõusis esimesele kohale?

2) Isiklikult ei tähistagi. Tähtsamaks pean iseseisvuspäeva tähistamist. Oluliseks pean seda, et need ajaloosündmused ei ununeks, et ka noorem põlvkond neid mäletaks ja neist teaks. Selleks ja patriotsmi kasvatamiseks on muidugi vaja ajaloosündmuste ühist ja kollektiivset tähistamist, koos olles võimenduvad meeleolud, mälestused, tekivad emotsioonid, mis meid minevikuga seovad.

3) Tartu rahu aastapäeva tähistamisega midagi märkimisväärset ei meenu. Küll aga oli erakordselt emotsionaalne aasta tagasi, jaanuaris 2019 Paju lahingu memoriaali juures toimunud tseremoonia, millega tähistati 100 aasta möödumist sellest Vabadussõja ühest

veriseimast, aga ka mõttetult hulljulgest lahingust. Kõnesid pidasid Eesti president Kersti Kaljulaid ja Soome Vabariigi kaitseminister Jussi Niinistö. Olin seal koos rühma eakamate soomlastega, kes olid ülimalt liigutatud asjaolust, et Paju lahingus osalesid ka Soome vabatahtlikud. Oldi rõõmsad, et saadi osa niisugusest ajaloolisest sündmusest, kiideti eestlaste ajaloo hoidmise ja austamise eest. Tahaksin, et oleksime seda kiitust väärt.

Ivari Padar, Riigikogu liige ja endine minister

1) Tartu rahu on vägagi tähtis sündmus Eesti ajaloos. See oli ju raske – Eesti võiduga lõppenud Vabadussõja lõpuakt ja meie iseseisvuse vundamendi üks aluskividest. Olen sellest põlvkonnast, kus vanaisad olid veel Vabadussõja taustaga. Vabadussõda prooviti igati ju Nõukogude Eestis maha vaikida, aga vähemalt Navi külas teati ikka, kes olid Vabadussõjas, ja ka seda, et kumma poole peal. Meie külas olid täiesti olemas nii Vabadussõjas haavata saanud kange Eesti mees Paul Kääparin kui ka juhuste tõttu punakütina võidelnud Vana Pihl.

2) Tartu rahu aastapäev on igal juhul pidulikkude tähistamist väärt!

3) Eks lähiaastate tähistamisest on meil ju enim meele taasiseseisvuse koidikul 1988. aastal toimunud vastasseis Nõukogude Eesti võimude ja Tartu rahva vahel. Nagu mäletate, olid kohal ka miilitsakoerad!!!

Tähtsündmused Tartus ja mujal Eestis

29.01.2020

Kell 12 lumest rahuskulptuuride ehitamine Tartu Raekoja platsil

Rahvusarhiivi Noora majas (Nooruse 3, Tartu):

Kell 9-17 Tartu rahulepingu originaali väljapanek

Kell 13 kõnekoosolek, loenguga esineb Ago Pajur

Kell 14 rahvusarhiivi toimetiste uue väljaande esitlus

Jaan Poska Gümnaasiumi (JPG) Tartu rahu toas (Vanemuise 35, Tartu):

Kell 16 näituse „Tartu rahu sünda” avamine. Näitusel on välja pandud

rahulepingu mustandeksemplariid ja laud, mille taga toimusid

rahuläbirääkimised.

Kell 16.15 postmargi „Tartu rahu 100” ja margiraamatu „Eesti riigipead

1918-2018” esitlus

30.01.2020

Kell 12 Tartu rahulepingu originaali esitlus Eesti Rahva Muuseumis

(Muuseumi tee 2, Tartu). Kutsetega. Rahuleping on ERMis 30.01-2.02

Kell 14 õpilaste üleriigiliku Tartu rahu mälumängu lõppturniir JPGs

(Vanemuise 35, Tartu)

Kell 16 Vabadusristi raamatu esitlus JPG Tartu rahu toas (Vanemuise 35,

Tartu)

31.01.2020

Kell 10 ülelinnaline gümnaasiumiõpilaste kõnekoosolek Tartu Rahu platsil

(Vanemuise 33, Tartu)

Kell 11, 13 ja 15 tunnine jalutuskäik giidiga Tartu rahuga seotud paikades.

Algus Tartu Linnamuseumis (Narva mnt 23), lõpp JPG Tartu rahu toas.

Piletiga

Kell 11 rahvusvahelise küberõiguse konverents ERMis (Muuseumi tee 2,

Tartu). Kutsetega

Kell 18 Tartu rahu näituse avamine ja Anu Raua uue vaiba „Tartu rahu”

esitlemine Tartu Linnamuseumis (Narva mnt 23). Kutsetega

1.02.2020

Kell 10 kaheeuorse käibemündi „Tartu rahu 100” esitlus ERMis (Muuseumi

tee 2, Tartu)

Kell 10.30 Tartu rahu välispoliitika konverents ERMis (Muuseumi tee 2,

Tartu). Kutsetega

Kell 11, 13 ja 15 tunnine jalutuskäik giidiga Tartu rahuga seotud paikades.

Algus Tartu Linnamuseumis (Narva mnt 23), lõpp JPG Tartu rahu toas.

Piletiga

Kell 18 valgusetendus Tartu Raekoja platsil

Kell 19 EV100 lõpetamise pidu ERMis. Kutsetega

Kell 21.30 ETV erisaade

Kell 24 Tartu rahu sünnihetke tähistamine Tartu Raekoja platsil

Tartu Linnamuseumis (Narva mnt 23) on muuseumi lahtiolekuaegadel

avatud Tartu rahu näitus. Näitus on avatud 1.-16.02. Piletiga

2.02.2020 – 100 aastat Tartu rahulepingu allakirjutamisest

Kell 0.45 „Täpselt 100 aastat lepingu allkirjastamisest” Tartu Raekoja platsil

Pärgade asetamine kell 8.30 Pauluse kalmistul Vabadussõja

memoriaalile, kell 9 Raadi kalmistul Lõuna-Eesti vabastajate

mälestussambale ja kell 9.15 Julius Kuperjanovi hauale.

Kell 10 mälestustseremoonia Kalevipoja monumendi juures (Emajõe kaldal

Tartus)

Kell 11 Tartu rahu tänujumalateenistus Tartu Jaani kirikus

Kell 12.30 Tartu rahu miiting Tartu Rahu platsil. Järgnevalt on võimalik

külastada JPG Tartu rahu tuba (Vanemuise 35, Tartu)

Kell 14 Vabadussõja uue koguteose esitlus Tartu Linnamuseumis (Narva

mnt 23)

Kell 16 Tartu rahu 100. aastapäeva pidulik kontsertaktus Vanemuise

kontserdimajas (Vanemuise 6, Tartu). Kutsetega

tartu.ee/tarturahu100
#tarturahu100

Tartu rahu 100. aastapäeva korraldajad kogu:

EV100, Välisministeerium, Kaitseministeerium, Tartu linnavalitsus, Jaan Poska Gümnaasium, Tartu Linnamuseum, Eesti Rahva Muuseum, Rahvusarhiiv, Kaitseväge, Kaitsepolitsei, Eesti Sõjamuuseum, Eesti Meestelaulu Selts, Põllumeeste Kogu, Eesti Pank, Eesti Post, Eesti Kirikute Nõukogu, Vanemuise Kontserdimaja.

LINNAVALITSUSE JA LINNAVOLIKOGU TEATED

Võru linnavalitsuse istungitel

Isikliku kasutusõiguse seadmine
Anti nõusolek isikliku kasutusõiguse seadmiseks Elektrilevi OÜ kasuks Kooli tänav T1 ja Kooli tn 8 kinnistule. Määrati isikliku kasutusõiguse ala ning tingimused.

Ehituslubade väljastamine
Väljastati ehitusload kaugküttetorus-tike ehitamiseks asukohtadega Lembitu tänav T1, Tartu tn 8 // 8a, Tartu tänav T1, Vabriku tänav T1, Liiva tn 21, Liiva tn 23, Liiva tn 23a, Liiva tn 24, Liiva tn 24a, Liiva tn 26a, Liiva tänav T3, F. R. Kreutzwaldi tn 62 // 62a // Petseri tn 25, Petseri tänav T3, F. R. Kreutzwaldi tänav, Vabaduse tn 17a // 17b, Vabaduse tänav T1, Kooli tn 1, Kooli tn 3, Kooli tn 5, Vilja tn 8, F. R. Kreutzwaldi tn 46.
Väljastati ehitusluba hoone ümberehitamiseks asukohaga Jüri tn 19a

ja kaksikelamu ehitamiseks asukohaga Mündi tn 15 ning ehitusluba vee- ja kanalisatsioonitorustike ehitamiseks asukohtadega Roosi tänav T1, Karja tänav T1, Karja põik T1, Väike tn 16 // 18, Väike tn 20.

Kasutuslubade väljastamine
Väljastati kasutusluba puhkealale asukohtadega Kooli tn 8, Liiva tn 2a, kasutusluba katlamaja laiendamisele asukohaga Põllu tn 11 ning kasutusluba laiendatud üksikelamule asukohaga Männiku tn 34.

Määruste kehtestamine
Kehtestati Võru linnakalmistu registri põhimäärus ja Võru linna lemmikloomade registri põhimäärus.

Toetuse andmine
Mittetulundusühingule Eesti Arhitektide Liit otsustati eraldada toetust 2000 eurot Võru linna esindamiseks ja osalemiseks Veneetsia 17. arhitektuuribien-naalil Eesti ekspositsiooniga.

Teenuslepingu sõlmimine
Taristuhaldus OÜ-ga otsustati sõlmida hooldusteenuste osutamise leping 2020. aastaks. Haljastute hooldusteenuse hind on 15 503 eurot ühes kalendrikuus ning Jüri tn 54 kinnistu hooldusteenuse hind 313 eurot (hinnad sisaldavad käibemaksu) ühes kalendrikuus.

Katastriüksuste jagamine
Nõustuti Piiri tn 5 katastriüksuse (pindala 2344 m², sihtotstarve 100% elumumaa) jagamisega kaheks. Moodustatavatele katastriüksustele määra-

ti aadressid ja sihtotstarbed järgnevalt: Piiri tn 5, sihtotstarve 100% elumumaa ja Piiri tn 5a, sihtotstarve 100% elumumaa.

Nõustuti Kubja põik 1 // Kubja tee 16 katastriüksuse jagamisega kaheks ning määrati aadressid ja sihtotstarbed järgnevalt: Kubja põik 1, sihtotstarve 100% elumumaa, ja Kubja tee 16, sihtotstarve 100% elumumaa.

Sundvalduse seadmine
Seati sundvaldus Karja tn 6 katastriüksusele Elektrilevi OÜ kasuks elektri maakaabelliini püstitamiseks.

Riigihanke tulemuse kinnitamine
Riigihanke „Hulkuvate loomade püüdmine ja varjupaiga haldamine 2020–2023“ võitis Varjupaikade mittetulundusühing.

AS-i Võru Vesi korraldatud riigihanke tulemuse kinnitamine
Sõlmiti riigihankel „Võru reoveekogumisala veemajandusprojekt: Võru linnas vee- ja kanalisatsioonirajatiste ning teede projekteerimis-ehitustööd“ edukaks osutunud pakkujaga AS Merko Ehitus Eesti hankeleping maksumusega 305 760,00 eurot (ei sisalda käibemaksu).

Sõlmiti riigihankel „Võru reoveekogumisala veemajandusprojekt: Võru linnas vee- ja kanalisatsioonirajatiste ning teede projekteerimis-ehitustööde FIDIC inseneri ja omanikujärelevalve teenus“ edukaks osutunud pakkujaga AS Infragate Eesti hankeleping maksumusega 11 182,50 eurot (ei sisalda käibemaksu).

Tulekul on järjekordne Võru linna lusikapidu

Võru linnapea Anti Allas palub 2019. aasta teisel poolaastal sündinud väikesed võrulased koos emmede ja issidega pidulikule vastuvõtule laupäeval, 15. veebruaril 2020 kell 11 Võru Kandlese. Osalejatele saadetakse kutsed

posti teel rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressile. Täpsem info tel 785 0945, 5302 1937.

Kersti Kattai, perekonnaseisutoimingute spetsialist

Leitud vara ootab omanikke

Politsei on Võru linnavalitsusele üle andnud leitud asju, mille omanikke pole õnnestunud enam kui aasta jooksul leida/tuvastada. Kaotatud esemete seas on jalgratas ja trikijalgratas, sõiduauto võti ning sõiduauto süütevõti koos tavalise võtmega. Asjade äratundmiseks ja kättesaamiseks palume pöörduda linnavalitsuse majandusspetsialisti poole (tel 785 0933).

Linn pakub kõnniteede hooldamiseks soolaliiva

Kõnniteede hoolduse lihtsustamiseks pakub Võru linnavalitsus kinnistuomanikele piiratud koguses (mitte rohkem kui 50 kg korraga) tasuta soolaliiva, mida jagatakse aadressil Luha tn 44. Palume kaasa võtta oma transpordipakend. Arusaamatuste ja väärtõlgenduste ärahoidmiseks pöörame veel kord tähelepanu asjaolule, et kampaania on mõeldud ainult Võru linna kinnistuomanikele. Lisainfo: linnamajanduse osakonna juhataja asetäitja Risto Aim, tel 5347 4332.

ARENDUSTEGEVUS

Võru linn arendab Kubjal kunstlume tootmise võimalusi

Läinud aasta lõpp ja uue aasta algus tõi kohalikele suusasõpradele häid uudiseid, kuna Kubja spordibaas sai endale rajatraktori ja lisaks olemasolevale ka uue lumekahuri.
Külmade saabudes parandab see oluliselt kunstlume tootmise võimalusi. Peale selle on linnal plaanis lähiajal välja ehitada ja Kubjale paigaldada kunstlume tootmise taristu, mille kaudu on võimalik lund toota ka otse rajale.
Kõik eespool mainitu sai ja saab teoks projekti „Kubija tervise- ja rekreatsioonikeskuse arendamine“ raames, mida kaasrahastab Kultuuriministeerium „Regionaalsete tervisespordikeskuste väljaarendamise toetamine“ meetme vahenditest.
Tegu on nelja-aastase projektiga, mille eesmärk on Võru maakonna ühe tähtsama objekti, Kubija tervise- ja rekreatsioonikeskuse ajakohastamine, ole-

masoleva taristu täiendamine ja selle kvaliteedi parandamine ning vabas õhus liikumisharrastusega tegelemise võimaluste mitmekesistamine Võru maakonnas.
„Selle projektiga tekitame Kubjal võimaluse toota lund otse suusarajale, mitte ühte kohta hunnikusse nagu siiani,“ selgitab abilinnapea Sixten Sild. „Kui kõik läheb plaanipäraselt, siis oleme juba käesoleva aasta lõpus stabiilselt külma ilma saabumisel võimelised kolme-nelja päevaga ette valmistama umbes kilomeetrise suusaraja.“
Projekti kogumaksumus on 240 000 eurot, millest eelduste kohaselt 50 protsenti moodustab Kultuuriministeeriumi toetus.
Nüüd jääb üle vaid loota, et ilmataat ka miinuskraade annaks.

Ulis Guth

Kubjale soetatud rajatraktor ja rajameister Taivo Timmusk külmade ootel, taamal uus lumekahur. Foto: Ulis Guth

JK JOHANNES MIHKELSONI KESKUS

TÖÖOTSIJA*, KUTSUME SIND TASUTA KOOLITUSELE „SAMM UNISTUSTE TÖÖKOHANI“ (111 h),

KUS SAAD TEADA ROHKEM ENDA VÕIMALUSTE JA TÖÖTURU KOHTA NING JULGUST TEHA HÄID VALIKUID

KOOLITUSE OSAD ON:

1. Ettevalmistus töötöinguks (34 tundi)
2. Tööintervjuu (videotreeningu meetodil, 19 tundi)
3. Tööõigus (12 tundi)
4. Tööelu planeerimine ja suhted töökohal(16 tundi)
5. Tööklubi (30 tundi)

Koolitusele järgneb **tööpraktika** sobivas ettevõttes, samuti võimalus minna **erialasele kursusele** ja saada tasuta **nõustamist** (psühholoogiline, karjääri-, sõltuvus- ja võla-nõustamine).
Kogu koolitus on **TASUTA**. **Transpordikulud kompenseeritakse**, koolitusel on tasuta **toitlustamine** ja päevastipendium ning vajadusel lastehoid.

Infotund toimub 18.02.2020 kell 11:00. ! Vajalik etteregistreerimine !
Kontakt 56 62 44 41 või liia.tinno@jmk.ee .
Asukoht: Võru Instituut (Võru, Tartu tn 48)
Vaata ka meie kodulehte www.jmk.ee

Koolituse sihtrühmaks on töötajad* :
* inimesed, kes on tööturult eemal olnud 6 kuud või enam ning hetkel ei õpi ja ei tööta.
* mittetöötav ja mitteõppiv vanem, kes ei ole vähemalt viimased 18 kuud töötanud ning kellel on alla 7-aastane laps.
* noored vanuses 16-26 a, kes hetkel ei õpi ega tööta.

Projekti „Töökoht igaühele“ toetab Euroopa Sotsiaalfond ja partnervallad

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Võru linn

Valga vald

Otepää vald

Setomaa vald

Rõuge vald

Kanepi vald

TUNNUSTUS

Võru keskväljak võitis Visit Estonia korraldatud jõulumeeleolu konkursi

Portaal Visit Estonia kogus läinud aastal kokku põnevaimad ideed, kuidas jõulud meelde jäävaks muuta, ning pani need hääletusele.

Parima jõulumeeleolu tiitli vääriliseks osutusid seekord Võru jõuluvõrud,

mille poolt andis oma hääle peaaegu kolmandik (28,2%) hääletanutest.

Teisele kohale tuli Rakvere valgustunnel ja vólumets (19,8%) ning kolmandaks Väätsa aknajõulud (17,8%). Lisaks osalesid hääletusel Sibulatee ka-

lavõrgust jõulupuu, Tartu valgusküla, Pärnu hõbekuusk ja jõuluküla, Kuresaare pakupäkapikud, Viljandi lambikuusk, Viimsi konteinerkuusk, jõulupuud loomadele ning Tallinna erilised kuused.

Vaade Võru keskväljakule, mille jõuluvõrudele andis oma hääle peaaegu kolmandik hääletanutest.

Foto: Marianne Mett

INNOVATSIOON

Aeg taas vunki mano anda! Kohtume 12.–14. märtsil Kuldres

12.–14. märtsini saab taas kaasa lüüa Võrumaa elu parandavate nutikate lahenduste loomisel, kui Kuldre koolis toimuvad järjekorras juba neljanda „Vunki mano!“ loometalgud.

Kuldre loometalgud erinevad eelmistest selle poolest, et teemade esitlemine ja meeskondade moodustamine toimub juba enne üritust. „Vunki mano!“ veebilehel <https://vunkimano.vorumaa.ee/> on avatud vorm oma teema esitamiseks.

„Vunki mano!“ loometalgud on häkatoni stiilis nädalavahetus, kus igaüks saab osaleda Võru maakonna elu edendavate uudeste teenuste arendamises ja toimivatele lahendustele jõudmises.

Meie ülim eesmärk on levitada koosloomeliste mõtteviisi: kui kaasata probleemide lahendamise kõik võimalikud pooled, saab olla kindel, et lahendus on kõiki arvestavalt läbi mõeldud. Toome loometalgutele kokku kodanike kogemuse, ettevõtjate realistlikkuse, eksper-

tide pädevuse ja ametnike vastutuse. Iga idee juures pöörame erilist tähelepanu sellele, et arvestatud oleks ka nende inimeste huve, kelle häält igapäevaelus ehk nii palju kuulda ei ole, näiteks erivajadustega inimesed, vähemused jne.

Kui me ütleme, et kõik on oodatud, siis pole see tühi sõnakõlks: meil kõigil on oskusi, teadmisi ja tutvusi, mis võivad kellelegi teisele väga väärtuslikuks osutuda. Siin Eestimaa ääremail elades, kus meid on niigi vähe, on igaühe panus hindamatu väärtusega ja ainult üheskoos tehes saavutame kestvad tulemused.

Sina ja mina – koos loome homse Võrumaa!

Loometalgud on osalejatele tasuta. Talguid rahastab SA Võrumaa Arenduskeskuse projekt „Vunki mano! loometalgud“ (Võrumaa Partnerluskogu Leaderi programmi meede 1.2 – „Kogukonna arendamine läbi ühiskooostöö“).

Martin Mark, „Vunki mano!“ projektijuht

TASUB TEADA

Võrus algab taas lapsevanemate koolitusprogramm „Imelised aastad“

Meil on hea meel kutsuda Võru linna kahe kuni kaheksa aasta vanuste laste vanemaid „Imeliste aastate“ koolitusele. Koolitus on toimunud Võrus igal aastal alates 2015. aastast, kui Tervise Arengu Instituudi ja kohalike omavalitsuste koostöös hakati regulaarselt üle Eesti lapsevanematele mõeldud koolitusi korraldama. Viie aasta jooksul on paljud Võru lapsevanemad saanud õppida juurde praktilisi oskusi, kuidas oma laste arengut toetada ja kuidas hoida head suhet lapsega.

Koolitusele on oodatud kõik, kellel on küsimusi laste kasvatamise kohta ja kes tahavad õppi-

da juurde tõhusaid vanemlike oskusi. Programmis omandatud oskused ja saadav tugi võimaldavad lapsevanematel tulla paremini toime laste kasvatamisega kaasnevate probleemide ja stressi tekitada võivate olukordadega.

„Imelised aastad“ on ennetusprogramm: see tähendab, et lapsevanemad saavad õpitu abil ennetada laste käitumisprobleeme. Vanematele, kes tunnevad, et ei saa lapse käitumisprobleemidega hakkama, on õpitud oskused abiks lapse probleemidega toimetulekul. Koolitusel õpitakse näiteks, kuidas kehtestada kodus reegleid ja seada piire, kuidas last julgustada ja

tunnustada, kuidas luua koduseid rutiine, kuidas arendada last mängu abil, kuidas õpetada lapsele tugevate tunnetega toimetulemist.

Koolitus toimub nelja kuu jooksul, ühel öhtul nädalas, kokku 16 korda. Eriti kasulik on, kui koolitusel saavad osaleda mõlemad vanemad, sest nii saavad nad üksteist toetada uute oskuste kasutamisel. Kes ei saa tulla koos kaaslasega, võib tulla ka üks, samuti on väga oodatud nii üksikvanemad, kasvavanemad kui ka teised täiskasvanud, kes lapsega iga päev tegelevad. Et koolitusel saaks osaleda kogu pere, korraldatakse koolituse-

ga samades ruumides lastehoid ning kõikidele osalejatele pakutakse kerget einet.

Varem osalenud vanemad on öelnud, et tunnevad end koolituse läbimise järel enesekindlamana, oskavad paremini keerulistes olukordades toime tulla ning laste käitumisprobleemide ennetada ja ka lahendada. Kui peres on välja kujunenud, et lastega seonduv kipub olema rohkem ema õlul, julgustab see koolitus isasid rohkem lapsega suhtlema ning nad muutuvad lastega suhtlemisel julgemaks ja algatusvõimelisemaks. Kokkuvõttes õpivad vanemad omavalitsusele rohkem koostööd tegema.

Koolitusprogrammi juhendavad selleks vastava väljaõppe saanud grupijuhid: Rajaleidja Võrumaa keskuse psühholoog Tea Ausin ja suhtlemisteenetäiskasvanute koolitaja Kadri Kõiv.

2020. aasta kevadpoolaasta koolitus algab 27. jaanuaril ja toimub Võru Pääkapiku lasteaias. Koolitus on kõigile tasuta tänu Tervise Arengu Instituudi ja Võru linna toetusele.

Hea lapsevanem! Kui sa tunned, et üldkirjeldatu pakkus sulle huvi ning sa oled valmis panustama enda ja oma lapse kooskasvamisele, siis võta koolitusele registreerumiseks või lisainfo saamiseks ühendust hiljemalt 20. jaanuaril, helistades Võru linna lastekaitse spetsialistidele (telefonil 5306 0188 või 785 0925) või kirjutades grupijuhtidele (kadri@loome.ee või tea.ausin@gmail.com).

Tea Ausin ja Kadri Kõiv

INFO

Rohkem infot „Imeliste aastate“ kohta leiad veebilehelt <https://tarkvanem.ee/koolitused/imelised-aastad/>

Või vaata **koolitust tutvustavat videot** Youtube'i märksõnaga „Imelised Aastad – lapsevanemate koolitusprogramm (4 min tutvustus)“ <https://www.youtube.com/watch?v=7yb8kUvbMv4>

Alaealise töötamise toetuse taotlemise võimalusest

Tööandjad, kes pakuvad tööd 13–16-aastastele noortele, saavad Eesti Töötukassalt taotleda **alaealise töötamise toetust**, mille eesmärk on suurendada alaealiste töötamise võimalusi ning soodustada nende tööharjumuse ja -kogemuse saamist.

Alaealise töötamise toetus on perioodiliselt makstav toetus ja seda makstakse kalendriaasta esimeses kvartalis eelmise kalendriaasta eest. Seega tuleb 2019. aasta eest alaeali-

se töötamise toetuse saamiseks taotlus esitada Eesti Töötukassale hiljemalt **31. märtsiks 2020.**

Alaealise töötamise toetuse taotlemise tingimustega on teil võimalik tutvuda Eesti Töötukassa veebilehel.

Alaealise töötamise toetus on riigiabi, mille kohta leiad rohkem infot Rahandusministeeriumi veebilehelt. Alaealise töötamise toetust kaaskasutatakse Euroopa Liidu Euroo-

pa sotsiaalfondist tervise- ja tööministri 4. detsembri 2014 käskkirja nr 222 „Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“ alusel.

Täname, kui olete taotluse juba esitanud!

Eesti Töötukassa

Võrumaa Arenduskeskus ootab maakonna kõrgeimate autasude kandidaate

SA Võrumaa Arenduskeskus ootab 3. veebruariks taotlusi maakonna kõrgeimate autasude, vapi- ja teenetemärkide andmiseks.

Võrumaa Arenduskeskuse nõukogu esimees Ülo Tulik ja juhatuse liige Tiit Toots kuulutavad tänavused teenetemärkide kavalerid välja Eesti Vabariigi 102. aastapäeva eel, 20. veebruaril Võru Kandles pidulikult kontsertaktusel.

Võru maakonna vapimärk on maakonna kõrgeim autas, mis antakse elutöö eest neile, kes

on oma töö ja tegevusega märkimisväärselt kaasa aidanud maakonna arengule. Võru maakonna teenetemärgiga tunnustatakse kodanikke, kes on silma paistnud maakonnale olulise saavutusega.

Vapi- ja teenetemärkide andmise taotlusi võivad esitada maakonna omavalitsused, volikogud, juriidilised isikud, liidud, ühigud, seltsid, klubid ja eraisikud. Taotluse vormid ja lisainfo teenetemärkide kohta on leitav Võrumaa Arenduskeskuse veebilehelt. Digitaalselt allkirjastatud

taotlused on oodatud e-posti aadressil arenduskeskus@vorumaa.ee. Pabertaotlused saata märgusõnaga „Teenetemärgid“ Võrumaa Arenduskeskuse postiaadressil Jüri 12, Võru 65620. Taotlusi oodatakse hiljemalt 3. veebruariks 2020.

Lisainfo:
Kristi Vals
kultuurispetsialist
SA Võrumaa Arenduskeskus
tel 5912 9200
e-post kristi.vals@vorumaa.ee

ARENDUSTEGEVUS

AS Võru Vesi saab lisaks miljoneid eurotoetust mahuka veemajandusprojekti elluviimiseks

2019. aasta keskel sai AS Võru Vesi Keskonnainvesteeringute Keskuselt (KIK) otsuse, millega Euroopa Liidu ühtekuuluvusfond toetab Võru reoveekogumisa ala veemajandusprojekti.

Möödunud aasta lõpus tegi KIK otsuse toetada AS-i Võru Vesi suurema-

hulist veeprojekti lisarahaga. Saadud vahenditega laiendab AS Võru Vesi olemasolevat Võru reoveepuhastit ning ehitatakse välja sademeveetorustikud Võru linna tänavatel. Projekti ehitustööd peavad valmima hiljemalt 2022. aasta lõpuks.

Projekti eesmärk on laiendada AS-ile Võru Vesi kuuluvat veetaristut, et osutada teenust suuremas osas Võru linnas ning Võru vallas Võrumõisas ja Navi külas Ehitajate teel asuvates endistes aian- duspriirkondades. Samuti on projekti eesmärk rekonstrueerida amortiseerunud

torustikud Võru linnas, et parandada joogivee kvaliteeti ja vähendada reoveepuhastile lisanduvat liigvee kogust. Lisaks torutöödele soetab AS Võru Vesi projekti toel kriisilukorra seadmed, mille abil on elektrikatkestuse ajal võimalik tagada veevarustus ja reovee ärajuhtimine.

Projekti kogumaksumus on 14,4 miljonit eurot, millest ühtekuuluvusfondi toetus on 10,6 miljonit eurot. Projekti aitavad ellu viia Võru linn ja Võru vald, kes osaliselt rahastavad projekti omafinantseeringu.

Kokku ehitatakse 24,9 km veetorustikke, 31,8 km kanalisatsioonitorustikke, 13,3 km sademeveetorustikke ja 17 reoveepumplat.

Projekti tulemusena saavad Võru reoveekogumisa ala elanikud tarbida kvaliteedinõuetele vastavat joogivett ning on tagatud reovee kokku kogumine ja puhastamine.

AS Võru Vesi

Hetk AS-i Võru Vesi aktsionäride vahelise uue lepingu allkirjastamiselt. Pildil (vasakult) AS-i Võru Vesi nõukogu esimees Aavo Hummal, Võru abilinnapea Toomas Sarapuu, Võru vallavanem Kalmer Puusepp, Kanepi vallavanem Piret Rammul, Antsla vallavanem Avo Kirsbaum ja AS-i Võru Vesi juhatuse liige Juri Gotmans.

Foto: AS Võru Vesi

AS-i Võru Vesi aktsionärid allkirjastasid uue lepingu

AS-i Võru Vesi neli aktsionäri – Võru linn, Antsla vald, Kanepi vald ja Võru vald – allkirjastasid laianud aasta 17. detsembril uue aktsionäride lepingu.

Senini oli jõus 2004. aastal sõlmitud Võru linna, Antsla valla ja AS-i Võru Vesi vaheline aktsionäride leping, mis reguleeris aktsionäride omavahelisi suhteid, ühtekuuluvusfondi projektide elluviimisega seotud küsimusi ning käsitles ettevõtte põhikirjalisi ettepanekuid, vajaliku infrastruktuuri võõrandamist aktsiaseltsile ja teenuste osutamise tingimusi.

Nüüdseks on senini kehtinud lepingus paljud punktid ellu viidud ning tekis vajadus lepingut uuendada.

Uus leping reguleerib detailsemalt aktsionäridevahelisi suhteid, mida pole reguleeritud seaduste, aktsiaseltsi põhikirja või muude õigusaktide ja dokumentidega.

Leping määrab kindlaks erinevate omavalitsuste territooriumil opereeritava taristu tulude ja kulude eraldi arvestuse, investimisprojektide oma-

finantseerimise ja teenuste hindade ühtlustamise küsimused.

Samuti on kokku lepitud, et aktsionäridele ei maksta dividende 2038. aasta lõpuni – teenitud kasum investeeritakse tagasi ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni taristusse.

Aktsionärid on kokku leppinud, et aktsiaseltsi eesmärk investeerimisel on viia ellu ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas kirjeldatud investeringud vastavalt aktsiaseltsi võimalustele. Kui võimalik, taotletakse investeeringute tegemiseks projektide rahastamist erinevatest üksustest või fondidest.

Aktsiaselts investeerib tavapäraselt iga tegevuspiirkonna tegevuskasumi tagasi samasse piirkonda, et tagada piirkonna areng selle majandustulemuste põhjal.

AS Võru Vesi opereerib viies omavalitsuses Võru ja Põlva maakonnas kokku 51 piirkonnas.

AS Võru Vesi

TASUB TEADA

Perearsti nõuandetelefonilt saab sellest aastast alates isikustatud nõustamist

Alates 2020. aasta algusest saavad inimesed perearsti nõuandetelefonilt isikustatud nõustamist. Nõuandetelefoni arstil on helistaja loal võimalik näha tema terviseandmeid, et täpsemat nõu anda.

Haigekassa esmatasandi teenuste osakonna juht Külli Friedemann selgitab, et sellest aastast näeb kõnele vastanud arst helistaja nõusolekul tema terviseandmeid, nagu näiteks põetud haigusi, määratud ravimeid ja tehtud analüüse. „Samuti saab nõuandev arst edastada kogu nõustamise info digiloosse, et ka perearst oleks kursis tema patsiendile muret teinud tervisesesundiga,“ ütles Friedemann.

Perearsti nõuandetelefonilt saab professionaalset meditsiiniõu 24 tundi

ööpäevas. Nõuandetelefon on eelkõige mõeldud selleks, et anda soovitusi lihtsamate terviseprobleemide korral ning juhiseid esmaseks abiks.

KOMMENTAAR

Klarika Kallikorm-Rannamets, perearsti nõuandetelefoni eestvedaja

Jaauari esimesel nädalal kasutas isikustatud nõustamise teenust umbes sada inimest. Tehniliselt on teenus hästi sujunud ja inimesed on selle kenasti vastu võtnud. Praegu on isikustatud konsultatsiooni soovitud peamiselt seoses hooajaliste viirus- haigustega: köhulahtisus, iiveldus, oksendamine ja muu taoline.

Oluline on meele pida, et raskete seisundite ja pikale veninud haiguste ravi ei saa teha telefoni teel, selleks tuleb pöörduda oma pere- või eriarsti poole, kes hindab olukorda, teeb vajaduse korral analüüsid ning määrab ravi.

Tervisemurede kohta saab nõu küsida, helistades lauatelefonil 634 6630 või lühinumbril 1220.

Kõne hind

Helistades numbril 634 6630, tasub helistaja kõne eest telefonioperaatori hinnakirja alusel. Helistades

lühinumbril 1220, tasub helistaja kõne eest oma telefonioperaatori kehtestatud lühinumbri tavatariifi alusel kuni 0,30 €/min.

LOODUSHOID

Looduse fond otsib nahkhiirte poegimiskolooniaid hoonetes

Eestimaa Looduse Fond (ELF) ootab inimeste abi: suviste nahkhiirekolooniate kohta on meil vähe infot, aga selleks, et nahkhiirte olukorda paremini mõista, on vaja teada, kus asuvad eri liikide kolooniate varjupaigad. Eriti oodatakse teateid nahkhiirte poegimiskolooniate kohta hoonetes. „Nahkhiiri saame tulemuslikult kaitsta ainult koos tegutsedes ja omavahel suheldes,“ kommenteerib nahkhiireuurija Lauri Lutsar. „Nahkhiireuurijad saavad nõu anda kõige paremini siis, kui inimesed ise ühendust võtavad ja küsivad. Selleks võib pöörduda Eestimaa Looduse Fondi või Keskkonnaameti poole.“

Raul Kübarsepp,
Eestimaa Looduse Fondi
kommunikatsiooniekspert

Kuidas kindlaks teha, kas kodu lähedal tegutseb nahkhiirte koloonia

- Kui näete tegutsemas korraka juba mitut nahkhiirt, on kindlasti soovitatav sellest nahkhiireuurijatele teada anda. Ekspertidega saate ühendust nii Eestimaa Looduse Fondi, Facebooki nahkhiiresõprade grupi kui ka Keskkonnaameti või e-posti nahkhiir@elfond.ee kaudu.
- Soovi korral annab lisainfot ELF-i nahkhiireekspert Lauri Lutsar e-posti lauri.lutsar@elfond.ee vahendusel või telefonil 551 7237.

Veelendlane. Foto: Rauno Kalda

KESKKONNAHOID

Jäätmete liigiti kogumine teeb head planeedile, Sulle ja rahakotile

Eesti kodudes tekib Eurostati andmetel igal aastal kokku 430 000 tonni jäätmeid. Kui see kogus laotada ühtlase 10-sentimeetrise kihina laiali, saaks sellega katta 15 km² suuruse ala, mis on suurem kui Võru linna pindala (14 km²). Ühe Eesti elaniku kohta tekib jäätmeid igal aastal 400 kg.

Kõige rohkem on segaolmejäätmetes biolagunevaid jäätmeid (31%), plaste (18%) ning paberit ja pappi (13%), tekstiili (5%) ja klaasi (5%). Kui need jäätmed aga hoopis liigiti koguda, oleks segaolmejäätmete maht palju väiksem.

Lähim suur eesmärk on, et alates 2020. aastast läheks Eestis ringlusesse vähemalt 50 protsenti kodumajapidamistest pärinevatest paberi-, metalli-, plasti- ja klaasjäätmetest ja muudest jäätmetest. Paberi, papi, metalli, plasti ja klaasi tootmiseks kulutatakse suures koguses energiat, vett ja muid ressursse. Hoolikam jäätmete liigiti kogumine ja

nende materjalide taaskasutusse suunamine aitab hoida Eestimaa loodust ja säästab ühtlasi majapidamiste eelarvet.

Jäätmete liigiti kogumine on kohustuslik kõigile majapidamistele Eestis. Sellest hoolimata kogutakse Eestis liigiti viimaste andmete järgi vaid 28,1 protsenti tekkinud olmejäätmetest.

Esimene hea põhjus, miks kodus jäätmeid liigiti koguda, on rahaline kokkuhoid. Paljud pered on avastanud, et peale jäätmete liigiti kogumise alustamist on vaja segaolmejäätmete äravedu tellida harvemini. Kuna mitmeid jäätmeliike võetakse jäätmejaamades vastu tasuta ja ka pakendijäätmeid saab ära anda tasuta, on kokkuvõttes vaja jäätmete eest ka vähem maksta. Selleks, et tellida olmejäätmete-

le harvemat äravedu, mis võib olla kuni 12 nädala järel, tuleb esitada avaldus kohalikule omavalitsusele. Ainsad tingimused on, et kohapeal kogutakse eraldi nii biojäätmed kui ka pakendijäätmed. Biojäätmete jaoks peab soetama komposti.

Neljaliikmeline pere tekitab aastas jäätmeid ligi 1600 kg ehk ~8 m³ või ~8000 liitrit (1 m³ jäätmeid kaalub ligi 200 kg). Kuna segaolmejäätmetest üle poole on biolagunevad (23% paber ja papp, 42% muu biolagunev materjal) ning ligi üks kolmandik on pakendid, tekib juba nende jäätmeliikide eraldi kogumisega 70 protsenti vähem segaolmejäätmeid kui varem. Seega tekib perel, kes kogub eraldi vaid pakendi ja biolagunevad jäätmed, 8000 liitri asemel 2500 liitrit segaolmejäätmeid aastas. Kokkuhoid on rahas mõõdetav.

Teine levinud põhjus, miks jäätmeid kodus-tes majapidamistes ei koguta liigiti, on teadmatus,

kuidas seda tegema peaks. Kas ketšupipudeli peab seest puhtaks pesema? Mida hakata peale vanade CD-plaatidega? Kas pakendite ära andmise eest tuleb raha maksta?

Samuti levib mõnes piirkonnas müüt, et liigiti kogutud prügi kallatakse hiljem prügiauto konteineris taas kokku. Liigiti kogutud prügi kokku ei kallata, kui jäätmekonteinerid sisaldavad õigesti kogutud jäätmeid. Tihti juhtub aga, eriti kortermajade juures, et keegi on olmejäätmeid visanud kas paberi ja papi või biojäätmete konteinerisse. Kui autojuht sellise konteineri kaane tõstab ja sinna mittekuuluvaid jäätmeid märkab, siis tulebki tal kogu konteiner võtta kaasa olmejäätmetena.

Artikkel on valminud Keskkonnaministeeriumi tellimusel, Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel (kohandatud Võru linna oludele).

Kuidas majapidamises jäätmeid liigiti koguda?

Pakendid

Kogu prügist ligi kolmandiku moodustavad pakendid. Siia alla käivad näiteks tühjad piima-, jogurti- ja mahlapakid, konservikarbid, kaaned ja korgid, kilekotid (sh leiva- ja saiakotid), šampoonipudelik, hambapastatubid, õli-, ketšupi- ja majoneesipudelik, pandimärgita pudelik, hommikusöögi- ja pudrukarbid, pappkastid ja tühjad kodukeemia pudelik.

Enne pakendikonteinerisse viimist tühjenda pakendid ja vajaduse korral loputa veega üle. Pakendit harja või nõudepesuvahendiga ei ole vaja pesta. Näiteks tühja ketšupipudeli võib kergelt üle loputada ja visata pakendikonteinerisse, mille tunned ära kollasesse värvi järgi. Ära visatav pakendijääde peab olema tootest nii puhas, et see ei määriks teisi sama konteineri pakendijäätmeid.

Erinevat liiki pakenditest saab hiljem valmistada uusi pakendeid ja see aitab kokku hoida nii energiat kui ka vett. Näiteks vanad piimapakid leiavad uue elu joonlaudade, koolimööbli, diplomaadikohvrite ja ka näiteks kipsplaatide koostises.

Plastpudelik ja pandimärgiga taara

Pandimärgistusega pakendid saab anda müügikohtade juures asuvasse tagastusautomaatidesse ja seal tagastatakse ka pandipakendi raha.

Pudelite-purkide kaaned ja korgid käivad pakenditega kokku ja need tuleb koos pudeliga ära anda, vajaduse korral võib korki veidi lahti keerata, et pudeli kokku pressimisel öhk kergemini välja pääseks.

Plastpudelik saavad uue elu uute plastpudelite, põrandalaudade, aiamööbli, aiapostide, fliispuhade ja ka näiteks jalgpallisärkidena. Kesk-

mise spordisärgi valmistamiseks kulub umbes 10 pooleliitrist plastpudelit ja magamiskoti valmistamiseks läheb neid vaja 114.

Kas teadsid, et ühe taaskasutatud plastpudeliga kokku hoitud energia võimaldaks 60 W lambipirnil kuus tundi põleda?

Pandimärgiga plekkpurgid jõuavad peale kokku kogumist uuesti uute purkide, autoosade, ehitusdetailide, kruvide, mutrite, torude, konteinerite, aedade ja tööriistade tootmisse.

Paber ja papp

Vanapaberikonteinerisse kuuluvad ajalehed, ajakirjad, reklaamtrükised, joonistuspaper, raamatud, puhas paber ja papp jms. Ära visatav vanapaber peab olema kuiv ja puhas. Vanapaberikonteiner on märgistatud vastava sildi või sinise värviga. Lisaks võib vanapaberit viia lähimasse jäätmejaama.

Vanapaberist saab teha uut paberit ja pappi, munakarpe, vihikuid, ajalehti, WC-paberit, pakkepaberit ja muid pabertooteid. Iga tonn taaskasutatud paberit aitab säästa kuni 31 puud, 4000 kWh elektrienergiat, 270 liitrit naftat ja 26 000 liitrit vett.

Biolagunevad jäätmed

Sellised jäätmed on näiteks köögi- ja sööklajajäätmed, puu- ja köögiviljad ning nende koored, pagaritooted (leib, sai), kohvi- ja teepaks koos paberfiltriga, määrdunud papp ja paber, majapidamispaper, salvrätid, paberist munakarbid, väiksemad taimed jms.

Biolagunevatest jäätmetest saab aiomanik valmistada head komposti. Toidujäätmeid on lubatud, ka korruselamutel, kompostida kinnises konteineris oma kinnistul või ka naabriga kahe peale. Aia- ja haljastusjäätmed saab Võru linnas ise viia linna kompostimisplat-sile.

Riided ja jalanõud

Kui majapidamises jääb üle puhtaid ja terveid riideid ja jalanõusid, voodiriideid, kardinaid, käterätte või muud tekstiili, võib need viia Uuskasutuskus-kesse, teistesse taolistesse kauplustes- ja heategevusorganisatsioonidesse või jäätmejaama.

Segaolmejäätmed ehk olmeprügi

Sellise prügi alla käivad kõik muud jäätmed, mida liigiti ei koguta, näiteks laste

pehmed mänguasjad, toidujäätmetena tekkivad suured kondid, vanaks läinud kosmeetika, mähkmed ja hügieenitooted, kassiliiv, CD-plaadid, pastapliiatsid, hõõgniidiga lambipirnid, jahtunud tuhk, jms. Segaolmejäätmed tuleb eraldi koguda ja need lähevad segajäätmete konteinerisse.

Remondijäätmed

Peale kodu värskenduskuuri jääb ikka üle paar värvirulli, maalriteipi, plaa-te, tapeete või muud seesugust. Kui remondijäätmete kogus on väike (mahub kodusse prügikasti), võib panna nad segajäätmete konteinerisse. Suures koguses remondist üle jäänud esemed tuleb viia jäätmejaama või tellida ehitus-jäätmete konteiner kohapeale.

Mööbel ja suurjäätmed

Sellised kogukad esemed nagu diivan, tugitool, madrats, vaip, voodi, kapp, kraanikauss, vann, WC-pott, aiamööbel, jalgratas, lapsevanker jms tasub vaadata üle hindava pilguga, kas neist oleks mõnele sõbrale või tuttavale rõõmu. Kui mitte, siis tasub viia need jäätmejaama, kus nad vajaduse korral edasi liiguvad ja juppideks tehakse, et leida neile uusi kasutusvõimalusi.

Suurem plast

Siia kuuluvad kodus majapidamises katki läinud plastkauss, -kelk, -kell, -mänguasjad, -ämbrid või muud suu-remad plastesemed. Need võib viia jäätmejaama, kus need saavad uue elu mõne kasuliku esemena, näiteks ehitusmaterjali, aiamööbli, pargipingi või seinapaneeli kujul.

Klaas

Igasugused klaasesemed tasub viia klaasikogumise konteinerisse. Klaaspudeli-dest tehakse uusi pudeleid ja purke, vaa-se, vaagnaid, kausse ja muid klaasist tooteid. Aknaklaas ja mõni muu leht-klas tuleb viia jäätmejaama.

Kas teadsid, et klaas on 100 protsenti taaskasutatav materjal, millest ei lähe uuesti kasutamisel raisku mitte midagi?

Lisaks tavapärasele prügile tekib majapidamistes ka ohtlikke ja probleemseid jäätmeid, millega tuleb eriti ettevaatlikult ümber käia. Mitte mingil juhul ei tohi neid visata olmeprügi hulka ega lõkkesse.

Lambipirnid

Säästupirn ja leedlamp on ohtlikud

jäätmed, need tuleb viia jäätmejaama. Hõõgniidiga ja halogeenlambipirni võib panna olmeprügi hulka.

Patareid ja akud

Väikesed patareid, laetavad patareid, mootorsõidukite akud, mobiiltelefo-nide akud, MP3-mängijate ja muu elektroonika akud ja sarnased tooted võib tasuta ära anda poodi, kus sellist liiki patareisid ja akusid müüakse. Samuti saab neid jäätmeid viia jäätme-jaama.

Rehvid

Auto-, traktori-, haagise või mõne muu liikumisvahendi rehvid võtab tasuta vastu Kuusakoski.

Suuremad ehitusjäätmed

Peale ehitustöid saab viia jäätmejaama ka aknad, ukSED, kipsplaadid, lehtklaasi, tellised, ehitusvilla, torud, lakitud ja värvitud puidu ja muu sarnase. Samuti võib tellida kohale spetsiaalse ehitus-jäätmete konteineri.

Eterniit ja muud asbesti sisaldavad materjalid

Sellised ehitusjäätmed tuleb viia lähimasse jäätmejaama.

Elektroonika

Kui majapidamises on mõni vananenud külmik, pliit, pesumasin, raadio, foon, lokitangid, kõrvaklapid, arvuti, printer, mobiiltelefon, MP3-mängija, patareidega mänguasjad või muu elekt-rooniline seade, siis need võtab lähim jäätmejaam tasuta vastu. Samuti võib tagastada vana elektroonikat uue ost-misel ostukohta.

Ravimid

Kui kunagi soovitati aegunud ravimeid kraanikaustist alla lasta, siis nüüdseks on teada, et sellisel viisil satuvad need loo-dusesse ja teevad kahju loomadele-lin-dudele ja keskkonnale. Suur osa neist

saastab pinna- ja põhjavett ning võib nii leida tagasitee meie joogivette.

Kas teadsid, et Läänemerre jõuab igal aastal hinnangu-liselt kuni 2200 tonni ravi-mijääke, mis on peaaegu 30 protsenti müüdnud ravimitest?

Hormoonpreparaadid võivad põhjusta-dalad ka haepaikesetel sigimisvõi-metust ja soomutuusi, antibiootikumid võivad tekitada mikroorganismidel re-sistentsust. Ravimid saab ilma paken-ditest eraldamata anda tasuta üle ap-teekidesse või lähimasse jäätmejaama. Jäätmejaama võib viia ka katkised kraa-diklaasid. Kui elavhõbedaga kraadi-klas peaks purunema, tuleb välja voo-lanud elavhõbe purki koguda.

Kemikaalid

Siia alla käivad kõik vanaõlid, värvid, lakid, liimid, pestitsiidid, mürgid (roti-mürk, teomürk), küünelakieemaldi, to-rupuhastusvahend ja muud ohtlikud ja tundmatud kemikaalid. Need tuleb viia jäätmejaama.

NB! Ära põleta jäätmeid

Põletada tohib ainult puhast paberit, pappi ja puitu, mida pole värvitud ega immutatud. Ülejäänud esemed eritavad põlemisel mürgiseid gaase ja saasteai-neid, mis teiste terviserikete seas võivad põhjustada vähki, laste väärenguid ja arengupeetust. Samuti kahjusta-vad need mürgid keskkonda. Juhul kui jäätmeid põletusse suunatakse, tehakse seda rangelt kontrollitud kõrgel tempe-ratuuril, milleni kodused küttekolded ei ulatu.

Kõige suurem samm looduse koor-muse vähendamiseks on vähendada üldse jäätmete teket. Iga pere saab vaa-data kriitilise pilguga üle, kui palju koju tegelikult erinevaid potentsiaalseid jäät-meid poest või tarbimise teel tuuakse ja kui palju annaks asju taaskasutada.

Mõned näited tegudest, mille eest rahakott ja keskkond on tänulik:

- Kasuta riidest poekotte.
- Kleebi postkastile kleebis kirjaga „Ainult tellitud post“, mille saad tasuta post-kontorist või tellida Omnivast.
- Osta mõistlikult, kasuta ostunimekirja.
- Prindi vähem.
- Kasuta kohvi ostmisel oma tpsi, tassi või termost.
- Osta kasutatud asju (riided, raamatud, mänguasjad, mööbel, elektroonika).
- Annetama seisma jäänud asjad neile, kes neid vajavad.
- Laena tööriistu.
- Eelista laetavaid patareisid ja taastäidetavaid tooteid.

Sellelt aadressilt leiad juhiseid, mis on abiks jäätmete liigiti kogumisel: <https://www.envir.ee/et/jaatmed>.

TUNNUSTUS

Võrumaa silmapaistvaimad kultuuritegelased olid läinud aastal Piret Rips-Laul ja Silvi Jansons

Kolmekuningapäeval Mehemaal Mõniste rahvamajas peetud traditsioonilisel Võru maakonna kultuuri-, raamatukogu- ja muuseumitöötajate ning käsitöölise ja kultuurikollektiivide juhendajate pidulikul tunnustamisel riisusid magusaima osa koorest Piret Rips-Laul ja Silvi Jansons.

Helilooja ja muusikapedagoog, Võru muusikakooli direktorina töötav Piret Rips-Laul pälvis Kultuurkapitali Võrumaa eksperdigrupi poolt välja antud tiitli Võrumaa Kultuuripärl 2019. Tema tunnustamisel rõhutati mitmekülgset muusikaloomingut, panust laste muusikaharidusse ja tööd kontsertmeistrina.

Silvi Jansons sai Kultuurkapitali Võrumaa eksperdigrupi elutööpreemia aastatepikkuse ja mitmekülgse panuse eest Võrumaa kultuuriellu.

Peale selle jagas Eesti Kultuurkapitali Võrumaa eksperdigrupp välja veel kümme kultuuripreemiat ning kuus spordipreemiat, mis anti kätte spordiaasta pidulikul lõpetamisel 28. detsembril Kandles (loe ka lk 10–11).

Ulis Guth Elutööpreemia pälvinud Silvi Jansons.

Võrumaa Kultuuripärl 2019 Piret Rips-Laul. Fotod: Mariliis Kivimäe

korjamist ja ettevalmistamist, tahaksin Prantsusmaal reisil käia ning siis on vaja veel etendusest „Needid ja suhkruvatt“ osa võtta, „Kirvetööd“ teha ja kirvetööd on vaja teha kodus ka.

Pärast preemia vastuvõtmist oma seni tehtud töödele mõeldes saan aru, kuivõrd tähtsad on olnud inimesed minu ümber. Muidugi sooviksin neid kõiki nimepidi tänada, aga siis tuleks kogu lehe number loeteluga täita. Paljudele tähtedele Võrumaa kultuuritaavas olen aastate jooksul ise preemiaid nõutanud, nende teened kirjutasin hinnanud. Paljusid pean juba oma mälestustes elavana hoidma. Minu kaasteelised. Igäihe hea pilk ja sõna, igäihe ühistegevusele pühendatud aeg – need on hindamatud kingitused mu elus. Igäihe väärikas panus erinevatesse, moodsalt öeldes projektidesse on mind vaimustanud ja innustanud uutele tegudele.

Olen tänulik kõigile kolleegidele, lavastajatele, toimetajatele, filmi- ja teletegijatele, dirigentidele ja tantsujuhtidele ning kultuurikorraldajatele-ametnikele, teiste alade meistritele, kes mind oma ettevõtmistesse on kaasanud mulle rolli või muud ülesannet pakkudes, kindlasti mind ka õpetades. Aitäh neile, kes enast on lubanud minu fantaasiamängudesse tõmmata. Ainult mõttekaaslaste usalduse paistel koos andekate ja töökate inimestega olen suutnud ennast kultuurivalles teostada.

Suuri sõnu häbenemata ütlen aitäh saatusele, mis mu elupaigaks on määranud Võru linna ja viinud mind kokku inimestega, kes võimaldasid mõista ning tunda ligimesearmastust. Ma usun Eestimaa inimeste, eriti Võrumaa inimeste viljakasse koostöövõimalusse.

Triinu Laan, Kultuurkapitali Võru eksperdigrupi esimees

Kirev ja ilus aasta oli, nagu paljud teised varasemadki. Kui olime Kultuurkapitali Võrumaa eksperdigrupis oma otsused teinud, panime tähele, et need tulid tänavu laulu- ja koorimuusikakesksed.

Sellel oli ka põhjendus, sest oli ju ometigi suure juubelilaulupeo aasta. Pole ime, et päris mitut muusikaga seotud inimest on märganud, kes eelmisel aastal ka head tööd tegid.

Teine märksõna on teater. On teada, et eestlane on teatrirahvas ja üle Eesti tehakse ka väljaspool professionaalset teatrit väga häid lavastusi. Võru maakond selle poolest teistest ei erine. On harrastusnäitlejaid, kes ületavad harrastusnäitlejalt oodatava taseme, teevad väga professionaalseid rolle. Samuti on MTÜ-sid, kes võtavad ette ja teevad väga häid teatriprojekte, mis on väga olulised kogu Eesti kultuurile.

Eesti Kultuurkapitali Võrumaa eksperdigrupi preemiad 2019

ELUTÖÖPREEMIA

Silvi Jansons – aastatepikkune mitmekülgne panus Võrumaa kultuuriellu

VÕRUMAA KULTUURIPÄRL 2019

Piret Rips-Laul – särav pärl Võrumaa muusikaelus

KULTUURI AASTAPREEMIA

Jane Reiljan – Võrumaa muusikaelu ja meestelaulu edendaja

Agu Trola – mitmekülgne ja professionaalne teatrirollid

Tiia Must – panus Võru pärimustantsu festivali eestvedamisse

Erja Arop – pikaajaline pühendunud tegevus Võrumaa kultuuri- ja muusikaelus

Helga Ilves – pikaajaline pühendunud tegevus Võrumaa kultuuri- ja muusikaelus

Helle Laanpere – pikaajaline pühendunud tegevus Võrumaa laste raamatuhuvi kasvatamisel

MTÜ Müüdnud Naer – missioonitundlik Võrumaa kultuuri- ja teatrielu rikastamine

Kersti Juurma – laste teejuht muusikamaailmas

Leili Väisa – Antsla piirkonna tantsuelu väsimatu vedaja

Kadri Mähar ja Priidu Teppo – lõõtspillimängu propageerimine kursuste ja uute lõõtspillilugude konkursi algatamise kaudu

KOMMENTAARID

Piret Rips-Laul, Võrumaa Kultuuripärl 2019

Tunne on väga hea, sest tööd, mida olen teinud, on märganud. Kui ma kümme aastat tagasi tulin Tallinnast ära Võrumaale, küsisid paljud, mida seal tegema hakkan. Mul on hea meel, et täna ma ei pea sellele küsimusele enam vastama. Võrumaal on väga palju teha, oleks ainult tegijaid.

2019 oli tegelikult väga särav aasta. On olnud muusikal „Vaeslaps ja talutütar“, mille tegime Võru Kesklinna Kooli ja millel läks väga hästi. Lisaetendusi tuli pidevalt juurde teha ja see võitis lõpuks teise koha üle-eestilisel konkursil. Aastasse mahtusid veel USA koorile kirjutatud lugu, mille esiettekandel ookeani taga ka ise kohal käisin, ning kaks noorte pianistide konkursile kirjutatud muusikapala. Suvel kirjutasin orkestrile teose „Üts ummamuudu liin“ mida esitasid Peterburi noorteorkester ja Eesti parimad puhkpillimängijad. Nii et tegelikult on olnud loominguliselt väga tihe aasta.

Võru Muusikakooli kollektiivid käisid rahvusvahelistel konkurssidel ja festivalidel Norras, Veneetsias ja Maltal. Kooli on tulnud noori õpetajaid igalt poolt: Venezuelast, Kolumbiast, Hispaaniast, Itaaliast. Hiljuti saime Haridus- ja Teadusministeeriumist Facebooki kaudu teate, et Võru Muusikakool on valitud kolme nominendi hulka 2019. aasta Eesti parim huvikooli kategoorias. See on koolile väga suur tunnustus!

Silvi Jansons, elutööpreemia laureaat

Parem tunne kui oma pulmas. Kohustusi sulle peale ei panda, tänatakse selle eest, mis tehtud on. Aga ega ma ei mõtlegi katkestada oma tööjärge. Loodetavasti on palju veel ees.

Aastasse mahtusid rollid etenduses „Needid ja suhkruvatt“, roll Vanemuise suvelavastuses „Kirvetöö“, siis Võru maakonna laulu- ja tantsupeo kontseptsiooni loomine, artiklite kogumine Võru kohta, Võru pärimustantsufestivali toimkonnas olek ning väike abi ka August Teppo lõõtsatalule konkurssi „Ummamuudu lugu“ korraldamisel.

Sel aastal jätkan Võru linnalugude

KUU PILDIS

Teenistuskoer Äрни koos oma koerajuhiga Kerstiga. Foto: politsei

Noor teenistuskoer leidis Võrus kadunud vanamemmet

4. jaanuaril jäi Võrus kadunuks eakas naine, kes leiti üles tänu noorele piirivalvekoerale.

„Alles see oli, kui meie tööperega liitus kutsikas Äрни – pisike pambuke, kes vaevu püsti püsis. Aga täna, olles vaevu kaheaastane, päästis ta juba esimese elu, 92-aastase Võrus kadunuks jäänud proua,“ teatas Lõuna prefektuur.

„Kui hommikul Võrus linna peale läinud memmele öhtuks koju ei naasnud ja kadunuks jäi, kutsuti appi politsei. Kammisime linnatänavad läbi, püüdsime naist leida lagedamatelt aladelt droonilennul ning samas tuli appi ka nooruke teenistuskoer Äрни ühes oma koerajuhiga Kerstiga. Tundide kaupa piirkonna läbi-

nuuskimist juhatas Äрни peagi Võru linna serva padrikusse. Ja kuigi näis, et tihe das võserikus küll ühtki inimhinge olla saa, siis just sealsamas oksavõsas proua kõigi kõrvaliste pilkude eest peidus oligi – juukseidpidi okstesse takerdunud, nähtavalt meeltesegaduses ega teadnud, kas ja kuidas edasi. Äрни teejuhatusel päästeti proua padrikust ja ta viidi haiglasse,“ kirjutas politsei sotsiaalmeedias.

„Sedapuhku läks hästi – proua elu sai päästetud, lähedastel on südamerahu ning Ärnil ja ka tema perenaisel oli nii hea meel, et kutsikas sai juba kirja oma esimese suurema heateo.“

Ikka head haistmist ja kiirust kappadesse, Äрни!

112

POLITSEI
KIIRABI
PÄÄSTE

Hädaabinumber kõikjal Euroopas!

REISIKIRI

Väliseestlane tahab tantsida

Lõppenud 2019. aasta kulges minu jaoks täielikult juubelitantsupeo „Minu arm“ tähe all. Samas seda, mis mahtus välja-poolle tantsupeo etenduste ettevalmistusi ja Kalevi staadionil toimunut, oli kõike väga, väga palju. Üks, millest tahaks rääkida, olid reisid välismaale.

Väliseesti rahvatantsurühmade arv kasvab

Tantsupeo ettevalmistuse ajal sain mitmeid küllakutseid. Õnnestus käia Iirimaa ning mitmel korral Soomes, kus sai õpetatud tantsupeo naisrühmadele mõeldud tantsu, puhastatud põhisamme ja tegeldud vaikselt ka kehakooli ja juurdeviivate harjutustega. Kuna varem polnud ma Iirimaa käinud, oli põnev külastada sealseid eestlasi ja ööbida nende kodus. Eks igalt maalt jäävad meelde mingid huvitavad seigad. Nii meenutan Iirimaa jahedaid elamisi koos hoonete huvitavate kütelahendustega. Naljakas oli see, et kokkupuude nõrga veesurve ja lausa kahe WC-poti parandamisega ei ole meil siin iga päev tavaks. Kõik see oli lihtsalt kummaline kõigi nende väga toredate ja külalislahkete eestlastega kohtumise kõrval.

Peale tantsupidu ei osanudki uut kutset välismaale oodata, kuid veel novembri lõpus ja detsembri alguses õnnestus käia külas Luksemburgi naisrühmal Laiali, mida juhendab Mari-Liis Kivioja. Ta on sealse Eesti kooli asutaja ja juhataja. Nende esimeses koosseisus on tantsinud ka praegune Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid. Üha enam ja enam on välismaal tekkinud rahvatantsurühmi, kus tantsivad Eestist pärit kaasmaalased. Järgmistel pidudel tasub juba vägagi mõelda, et kas nad võiksid Kalevi staadionil üles astuda lausa omaette plokkidena. Tantsupeole pääsemiseks oli sõel tihe ja välisrühmad konkureerisid peole saamisel koos meie kohalike rühmadega. Peole tantsisid end kuus väliseesti naisrühma, seitse segarühma ja kaks pererühma.

Maailma ainukese suurhertsogiriigi Luksemburgi külastus

Startisin Tallinnast juba 28. novembril ja terve järgnev, reedene päev jäi aega tutvuda suurhertsogiriigi pealinna Luksemburgi vaatamisväärsustega. Laupäev ja pühapäev oli kavandatud treeninglaagri läbiviimiseks.

Luksembourg asub Petrusse'i ja Alzette'i jõe ühinemiskohas. Jalutuskäik Petrusse'i jõe ääres kulges piki orgu. Head sportimisvõimalused otse linna

südames kas hommikujooksuks või pikaks jalutuskäiguks on lausa ideaalilähedased. Üks väike piknik ilusal suvisel päeval orusügavuses võib kindlasti pakuda imelisi hetki. Naljakas oli nendel kallakutel märgata väikseid aiamaid, kus kasvatati juurvilja. Mari-Liis teadis rääkida, et need on sealse suure portugali kogukonna aiad. Nende osakaal elanikkonnast on märgatav. Naised on neil enamjaolt kodused ja kasvatavad lapsi. Luksemburglaste mure ongi see, et portugallased elavad täielikult oma elu ja neil on raskusi kohanemisega.

Luxembourg on tuntud ka kultuurifestivalide poolest. Muuseumi ning kultuuriasutusi jätkub igale maitsele. Ka pika jalutuskäigu järel saab heita pilgu orus asuvalle Neumünsteri kultuurikeskusele, mille teebki eriliseks tema paiknemine otse jõe kaldal sügaval orus. Varem asus siin käsitöölise linnaosa. Mõlemalt poolt on kallak väga järsk ja kõrge, seepärast sõidab üleslinna suur lift, millega sain isegi orust üles sõita. Nii pääses otse vanalinna, mis oli täis pikitud jõuluturge, üks suurem kui teine. Sealsed jõuluturud on pigem söögikohad. Loomulikult maitseisin ära traditsioonilise kartulipannkoogi, mille nimi on nii pikk, et enne läheb küll päike looja, kui see nimi saab välja öeldud – *Grompereschelcher*.

Luxembourgi vanalinn kuulub 1994. aastast UNESCO maailmapärandi nimistusse (Tallinn aastast 1997). Luxembourg oli 1995. ja 2007. aasta Euroopa kultuuripealinn (Tallinn 2011). Ajaloolistest hoonetest püüavad pilku Luksemburgi suurhertsogi palee (*Palais Grand-Ducal*), mille algne hoone valmis aastal 1572. aastal. See on suurhertsog Henri ametiresidents, kus ta võtab vastu kõiki riiki saabuvaid ametlikke külalisi, kuid see on ka tema perekonna kodu. Kahjuks seekord õhtuhämaruses palees tuled ei põlenud. See näitas, et suurhertsog ei viibinud kodus.

Bocki kasematid kujutavad endast muljetavaldavalt võimast kindlusehitist, mis paikneb mitmel eri tasandil ning milles on suur käikude ja siseruumide labürint. Bocki kasematid kuuluvad tänu oma terviklikkusele ja unikaalsele UNESCO arhitektuuripärandi nimekirja.

Luxembourgi kesklinn on suhteliselt väike ja ilma vaevata saab selle läbi käia. Pealinna vaatamisväärsusteks ongi maalilised vaated eri tasanditelt. Kui Eestist lahkusin, olid puud juba raagus, kuid tänu soojemale ilmastikule olid siin paljud puud veel pidevates ning

Loo autor (päkapikumütsiga) Iirimaa koos naisrühmaga Iiris.

Vaade sillalt Luxembourgi vanalinnale ja jõululaada vaaterattale. Fotod: erakogu

org oma suure sügavuse ja pikkusega jättis imelise mälestuse.

Sildu, mis üle oru viisid, oli mitu, ning Adophe'i silla (kuulub samuti UNESCO maailmapärandi nimekirja ja on üks pealinna sümbolitest) ületamine tõi hirmujudinad ihule. Nimelt on silla sõidutee alla ehitatud jalakäijate ja ratturite mõeldud lisasilid, kus minusugune kõrgusekartlik inimene vältis kõrvale vaatamist, sest sügavus oru põhjani äratas aukartust. Külgedel oli mingisugune võrk, mis ei tekitanud turvatunnet, kuid see on koht, kus tuleks ära käia.

Trammiteede ehitus

Luxembourg oli täis teedevõrgustiku ehitustöid. Mitu peatänavat olid liiklusele kohati täielikult suletud. Kõikjal oli ladustatud torusid ja ehitusmaterjali. Uurisin neid töid ikka kaugemalt ja lähemalt. Sain teada, et ehitatakse uuesti trammiteid, mis millalgi likvideeriti. Betoneerimistöid ja torustike paigaldust olid nii laialt ette võetud, et see jät-

tis lausa ehmata mulje. Saadi kenasti hakkama ja vihaseid kohalikke ma ei märganud. Vahepeal pidi ikka pika teekonna maha käima, et üle tee pääseda.

Euroopa kvartal

Jalutasin laupäeva õhtul ka Euroopa kvartalis Kirchbergis, kus asuvad valitsushooned, pangad ja Euroopa Liidu mitmete institutsioonide väärikad ja arhitektuurilt silmapaistvad hooned. Uusehitistest jättis suursuguse mulje uus filharmonia, kuhu kindlasti oleksin soovinud võimaluse korral sisse vadata.

Eestlased Luksemburgis

Eestlaste arv on vaikselt selles riigis kasvanud. Elmise aasta 1. jaanuari seisuga elas seal 645 eestlast. Paljud neist töötavad Luksembourgi asuvates Euroopa Liidu institutsioonides, näiteks Euroopa Parlamendi sekretariaadis, Euroopa Liidu kohtus või Eurostatis. Mitmed sealse naisrühma tantsijatest

on seotud just tõlketöödega. Luksemburgi ametlik riigikeel on letzeburgi keel. Teised riigikeeled on veel saksa ja prantsuse keel. Kõiki neid keeli sai seal kuulda ja kuna Portugali juurtega on lausa 13,35 protsenti elanikkonnast, ei jää nemand oma suure kogukonnaga samuti märkamata.

Kuna eluasemekulud Luksemburgis on väga kallid, pendeldavad paljud töötajad iga päev naabruses asuvatest Belgiast, Prantsusmaalt või Saksamaalt. Samas on see riik tuntud kui üks suurima sissetulekuga riike. Seega pakub ta professionaalidele palju võimalusi ja ka palju vaba aja veetmise võimalusi. Luksemburgi andmetel on umbes 40 protsenti elanikkonnast välismaalased.

Trennisaal ja voolukatkestus

Laupäev ja pühapäev möödusid treeningusaalis kui linnulennul. Ei tasu arvata, et ainult Eestis kaob vool ära. Laupäeval saime seda tunda ka meie, kuid õnneks arvuti, millelt lasime muusikat, töötas aku pealt ja avariivalgustus toimis samuti. Kuigi kardeti, et ka järgmisel päeval pole voolu, algas pühapäeva hommik õnneks valgustatud saalis. Vastavalt soovile töötasin Kai Leete tantsuga „Viire takka“ ja minu loomingust pärit „Särtsutantsuga“. Tantsijad haarasid koreograafiat lennult ja pühapäeva õhtupoolikul võis südamerahuga lennujaama poole teed alustada.

Olen tänuilik kõikidele võimalustele, mis mulle elmisel aastal osaks said. Reis jõulueelsesse Luksemburgi oli justkui jõululingitus kogu tormilise aasta eest, mida kannan kustumatu mälestusena endaga kaasas. Eestlased, kes elavad väljaspool Eestit, on minu südames ja ootan neid tagasi meie kallile Eestimaa.

Maire Udras

PÕGUSAD KOHTUMISED

Joel Juht andis Võrus tantsuklassi, mis jääb kogu aastaks meelde.

Foto: erakogu

Joel Juht esitles Võrus uut raamatut ja andis õpetusi uueks tantsuhooajaks

Möödunud jõulude hakul kogunes Stedingu maja hubasesse kohvikusse hulk raamatuhuvilisi, kes olid tulnud kuulama tänavatantsupioneer Joel Juhi ahju-sooja raamatu esitlust. Verivärske autor andis raamatus „Joel Juht. Võitlus EI-vastustega“ ülevaate oma kirevast elust, rääkis hulljulgetest ettevõtmistest ning kõige raskemate takistuste ületamisest. Juht selgitas, et elus ei laabu kõik alati nii, nagu planeeritud, aga raskuste ületamiseks on alati võimalik leida jõudu. Oma kogemused on Juht andnud edasi tantsukooli JJ-Street treeneritele ja noortele tantsulõvidele, keda ta Võrus ka samal päeval külastas.

Hubase kohtumisõhtu järel ootas uhiuues JJ-Street Võru studios ees tantsuklass, mis pani osalejad proovile

igal viisil, kuid õpetas samal ajal ka tantsimist täiel rinnal nautima. Läbi võeti mitme tantsustiili olulised elemendid, õpiti selgeks väljendusriikas koreograafia, higitati korralikult jõutreeningus ning puudu ei tulnud harjutuste vahele põimitud jutustustest ega õppetundidest. „Joel ei anna trenne iga päev ning ei satu Võrusse tihti. Aga kui ta siin kohal on, mäletavad seda õpilased veel terve ülejäänud aasta,“ selgitas Võru peatreener Mari Venski. Saalist lahkusid tantsijad hea tujuga ning lõbusa elamuse osaliseks said ka lapsevanemad, kes olid oma võsukestele kaasa elama tulnud.

Venski sõnul oli üritus hea algus uuele tantsuhooajale, mida 2020. aasta kaasa toob. Nimelt tähistab jaanuarikuu uute õpilaste vastuvõttu JJ-Streeti

filiaalides üle kogu Eesti, sealhulgas Võrus. „Me ootame kõiki hiphopi treeningutele, lisaks minule teevad põnevaid trenne veel treenerid Markus Tõnisäär ja Annely Kõrvel Tartust. Aga eriti lahe on see, et meie juures saab õppida ka parkuuri ja akrobaatikat. Tantsijad arenevad väga mitmekülselt,“ selgitas Venski.

Ta rõhutas, et Tõnisääre käe all on võimalik selgeks saada kõik breiktantsu elemendid, eriti huvitat on see treening noormeestele. Tantsutunnid pole Võrus mõeldud ainult koolinoortele, vaid ka täiskasvanutele, kellele avati koreograafia treeningud. Täpsemat infot leiab JJ-Streeti veebilehelt.

Lenel Karu

Aastalõpp on traditsiooniliselt kokkuvõtete tegemise aeg. Ei ole erand ka spordiaasta, mida võetakse Võrumaal juba mitmendat aastat kokku pea kolmetunnise piduliku üritusega. Ega lühemaga kohe kuidagi ei saagi, sest maakonnas on nii palju sportlasi ja spordisõpru, kes kõik väärivad tunnustamist. 28. detsember oli see päev, mil Võru kultuurimaja Kannel kihas aasta jooksul silma paistnud spordisõpradest ja nende toetajatest. Oli väga tore ja emotsioone täis õhtu.

Nagu ikka, alustati silmapaistvaimate **noorsportlaste** tunnustamisega. Iga spordiaasta esindajad said õiguse tunnustamisele esitada ühe noormehe ja ühe 15–16-aastaste ning 17–18-aastaste hulgast. Tunnustuse saavad noored, kes on aasta jooksul silma paistnud innukuse ja pühendumusega ning samuti olnud aktiivsed oma spordiaasta esindamises maakonna heaks.

Tunnustuse pälvisid iluvõimleja Sireliis Viiberg (treener Eliise Abel), jalgpallurid Marten Luik (treener Arsen Katšmazov), Anu Kukk (treener Sandra London) ja Aimar Vendelin (treener Jaanus Vislapuu), jalgrattur Tauri Jürisaar (treener Tarmo Möttus), judokad Randy Nagel (treener Enno Raag) ja Randel Päästel (treenerid Enno Raag ja Rene Sulg), kahevõistleja Annemarii Bendi (treener Olev Roots), kergejõustiklased Kristjan Timuska (treener Sirje Hütt), Helena Kriibi (treener Lea Kukk), Meribel Meitern ja Sander Süvaorg (treener Heini Allikvee), korvpallurid Markus Post (treener Kalev Palo) ja Ester Liira (treener Udo Saidla), laskesuusatajad Henri Kesa ja Gerda Narusk (treener Priit Narusk) ning Joosep Perv (treener Karel Viigipuu), maadleja Siim-Martin Eskla (treener Peep Lill), murdmaasuusatajad Karl Sebastian Dremljuga ja Johanna Udras (treener Asko Saarepuu), orienteerujad Jürgen Joonas, Hando Allmann ja Anita Laanejõe (treener Sarmite Sild) ning Leana Jete Korb (treener Edith Madalik), rattaorienteeruja Mari Linnus (treener Kenny Kivikas), suusaorienteeruja Olle Ilmar Jaama (treener Edo Saue), võistlustantsijad Lisete Marjapuu ja Marco Kindsigo (treenerid Erki Aas ja Reno Olle), võrkpallurid Laura Kaur ja Kerli Kubi (treener Raivo Jeenas) ning Jasper Frey ja Henrich Tuvik (treener Timo Kuus).

Suusatreener **Asko Saarepuu**: „Meile endalegi oli üllatus, et nii palju lapsi täna (21. detsembril 2019 Tehvandi) siin võistlemas on, miski neid siia ikka meelitab. Kas see nüüd lumi on, pigem seltskond, kelle pärast nad trennis käivad ning hiljem sealt võib kasvada järgmine Karl Sebastian Dremljuga ja temast ehk järgmine Eesti suusatipp. Kes teab, eks seda näitab aeg!“

Valikule tunnustatud noorsportlastest määrati ka **ergutusstipendium**, mis pärines aasta jooksul heategevuslikul eesmärgil kogutud 7000 euro hulgast. Kokku jagati välja üheksa 250-, kaksteist 300- ja kolm 350-eurost stipendiumit,

mille noored saavad ära kasutada mitte taskurahaks, vaid oma sportlike eesmärkide poole pürgimisel.

Maakonna spordiklubide esindajate hääletustulemuste põhjal selgusid parimad ka põhikateegooriates ning võidukaks osutusid **naissuunioritest** orienteeruja **Kristel Kõivo** (esikolmikusse hääletati veel kergejõustiklased Kristin Saua ja Tuule Müürsepp), **meesuunioritest** kergejõustiklane-orienteeruja **Karel Sander Kljuzin** (järgnesid võrkpallur Albert Hurt ja murdmaasuusataja Karel Nagel), **veteransportlastest** orienteeruja **Airi Alnek** (teiseks jalgrattur Tarmo Möttus ja kolmandaks kergejõustiklane Margus Kirt).

Kõige põnevamad ja tihedama rebimisega on igal aastal aga parima **mees- ja naissportlase kategooriad**. Punkt punktis võistluse võitis meestest orienteeruja **Timo Sild** võrkpallur Robert Tähe ja laskesuusataja Rene Zahkna ees. Esikuuikuse said koha veel murdmaasuusatajad Raido Ränkel (4. koht) ja Marko Kilp (6. koht) ning motokrossisõitja Tanel Leok (5. koht). Naiste arvestuses oli laskesuusataja **Regina Oja** võit kindlam, kuid väga palju ei jäänud temale alla ka jalgrattur Mari-Liis Möttus ja orienteeruja Daisy Kudre. Esikuuikuse hääletati veel kergejõustiklane Öilme Võro, võrkpallur Eliise Hollas ja orienteeruja Eleri Hirv.

Individuaalvõistkondlike võistkondade hulgast hääletati parimaks **Võru Biathloni laskesuusatajad Rene Zahkna ja Ragina Oja** ning pallimängude võistkondadest **Famila / Võru Võrkpalliklubi naiskond**.

Treener **Raivo Jeenas**, keda Eesti Kultuurkapitali spordi sihtkapitali aastapreemiaga võrkpalli edendamise eest tunnustas ka Eesti Võrkpalli Liit: „Võrkpall on selline mäng, mille ära õppimiseks läheb kaua-kaua, aga kui see ükskord selge on, saab mängida kaua-kaua. Võrkpallurid on üldjuhul mitmekülgsed, mängivad võrkpalli, korvpalli, tennist, lauatennist – ühesõnaga oskavad kõike.“

Eesti naiskonna võrkpallur **Eliise Hollas**: „Olen kunagine Võru naiskonna liige, praegu mängin Prantsusmaa kõrgliigas. Igas välisriigis on muidugi erinev, minule meeldib see, mida ma seal teha saan. Kõik tänu sellele, et alustasin siit, Võru Spordikoolist. Kusjuures igal aastaga

tunnen aina rohkem, et isegi need, mis võib-olla minu positsiooniga seotud asjad ei olegi, aga mida ma olen tänu Raivole õppinud. Arvan, et võrkpall liigub samas suunas nagu tennis, järjest jõulisem mäng, ka naiste võrkpall liigub meeste järel samas suunas.“

Traditsiooniliselt annab **Eesti Kultuurkapitali Võrumaa eksperdigrupp** spordi aastapreemiad üle samuti sellel galal. Tänavu pälvisid preemia aasta meessportlane **Timo Sild**, naissportlane **Regina Oja** ning juunior **Karel Sander Kljuzin**. Nendele kategooriatele lisaks tunnustati 2019. aasta eest õpetajat, võrkpalli-kohtunikku ja treenerit **Argo Käpat**, spordivabatahtlikku **Marianne Hermann** ning maadlust kui põnevat spordiaasta aktiivselt propageerivat treenerit **Peep Lille**.

Argo Käpa õpetajatööst: „Koolide arvestuses töid võidu ikka õpilased ja natuke peab õne ka olema.“ Ja kohtunikutööst: „Eks võib-olla vaielavates kohtades on nüüdsete reeglite järgi lihtsamad käed ja õigused ikkagi mängijatel, aga kohtunikud on ka vaid inimesed – kõik võivad eksida. Kohtunik teeb ikka oma tööd, nagu mängijadki platsil, otsus võib ka vale olla, tähtis on see mängijatele õigesti maha müüa. Natuke olen küll ka ise võrkpalli mänginud. Eesti võrkpallikoondiste kohta ma ei julgeks seda nüüd väita, et just maailma tippu, aga hammustada neid suuri, see õigus neil on küll.“

Viimastel aastatel saavad spordiaasta lõpetamisel auhinnatud ka **maakonna koolid** aasta jooksul toimunud koolispordivõistluste põhjal. Põhikoolide arvestuses on koolid õpilaste arvu põhjal jagatud kolme gruppi ning suurima õpilaste arvuga koolidest oli võidukas **Võru Kreutzwaldi Kool**, järgnesid **Võru Kesklinna Kool** ja Puiga Põhikool. Gümnaasiumite võiduauhind rändas **Võru Gümnaasiumisse** Parksepa Keskkooli ja Vastseliina Gümnaasiumi ees.

Võru Kreutzwaldi Kooli kehalise kasvatuses õpetaja **Kristi Kuus**: „Ega õpetajad üksi tee ju midagi, võistlevad ikka õpilased! Tähtsamad kui õpetajad on ikkagi nende laste vanemad. Kõik sõltub ju peredest, spordi juurde tulevad lapsed ikkagi pere toetusel!“

Kõik Võrumaa viis omavalitsust esitasid tunnustamisele oma silmapaistvaimad sporditegelased ning **Võru linnast** tõsteti esile murdmaasuusataja **Karel Nagel** ja kergejõustiklane **Meribel Meitern**.

Ilma heade toetajateta ei oleks spordielu vaat et isegi võimalik. Klubid said võimaluse spordirahva ees esile tõsta oma suurimaid toetajaid ning nimekiri sai vägagi esinduslik: Aigren OÜ, Arke Lihatoostus AS, AS Kurmik, AS Värskä Sanatoorium, AS Värskä Vesi, Auto Võru

AS, Baltic Steelarc OÜ, Barrus AS, BerryMush OÜ, Coop Põlva, Danpower AS, Eesti Pagar, Famila OÜ, Gründer OÜ, Hawaii Express, Kagu Auto AS, Kagukatus OÜ, Mattias Cafe OÜ, Nord Metallik OÜ, Osula Graanul, Pintmann Grupp OÜ, Pro Optika, Rantipol OÜ, Rauameister AS, RW-Trans AS, Ränduri Külalistemaja & Pubi, Selista Ehitus, Siljasport, Toftan AS, Trendwood, Tsender, Valga Puu, Võru Betoone OÜ, Võru Hallid, Võrumaa Teataja, Võrumaa Toidukeskus / Jaagumäe kaubandus, Värvid ja Fondid OÜ, Werton OÜ. Aitäh teile kõigile!

Maire Udras, Danpower AS: „Meie asutus on väga spordilembene ja meil töötavad väga spordilembesed inimesed. Iga endast lugupidav ettevõtte peaks Võrumaa spordi arendamist toetama.“

Taimar Timmi, Võrumaa Toidukeskus: „Meie põhiaur läheb Võrumaa jooksusari veega varustamisele. See, kes lõpetab, saab 0,5 liitrit vett. Ei ole ühtegi lõpetajat näinud, kes vett ei vajaks või ei sooviks. Ma arvan, et jooksusari väga väike ei ole, kui võtta, et suuremad jooksud on 800+ osavõtjaga ja et meie maakond ei ole väga suur. Seega on osalejate arv ikka väga-väga suur.“

Signe Ploom, AS Barrus: „Meie kõige suurim toetus läheb Võrumaa kogukonnale, see on meie selge suund ja parim võimalus panustada praeguste ning tulevaste elanike jaoks. Meie omad töötajad on ka väga sportlikud ja käivad Võrumaa spordiüritustel.“

Kuhugi ei ole kadunud ka **Võrumaa mängud** ning ära said märgitud ka tublimad liikumisharrastajad. Võru linna liikumisharrastajatest märgiti ära laste arvestuses **Mariette Raudsik**, noorte arvestuses **Roosmari Rääm**, meeste arvestuses **Kristo Hütt** ja **Ingmar Bert Sabre** ning perekondadest **perekond Raudsik** ja **perekond Rääm**. Võru maakonna sportlikem perekond elab aga Võru vallas ning nimeks **Ojaveer**. Neid tunnustati ka Eesti Olümpia-komitee tunnuskirjaga.

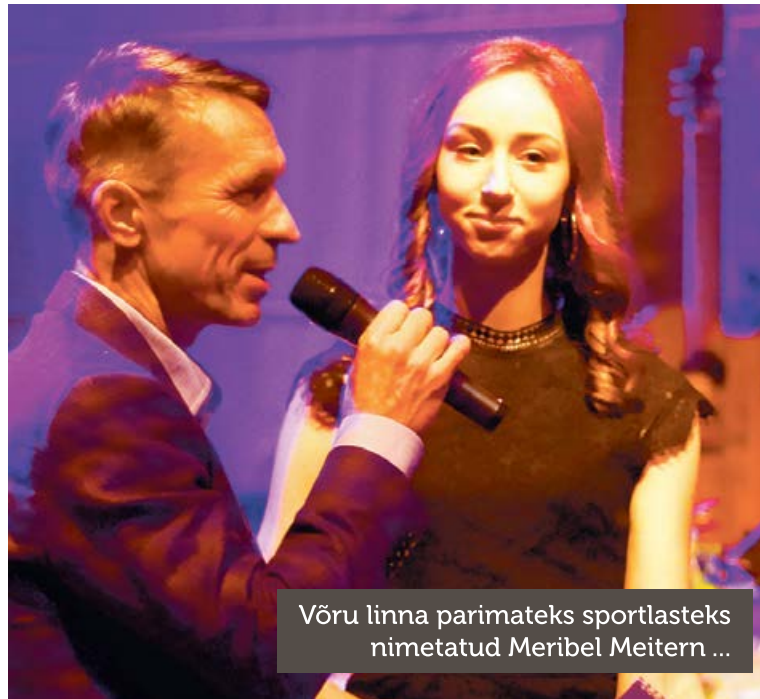
Tõnis Rääm: (väljavõtte videotervitusest) „Spordiaasta 2019 on kiiresti mööda läinud, see on olnud meeleolukas, tujuküllane, pakkunud meie perele palju toremaid hetki. Aitäh teile, kallid Consuelo, Roosmari ja Emiilia, nende hetkede eest! Spordis on alati olnud nii, et me üritame ületada ennast, võita teisi. Perespordi puhul alati ei ole see kõige olulisem, meelde jäävad ikka hetked, koos oldud aeg. Neid mälestusi ei ole võimalik millegi muuga asendada.“

Ülisuur roll on maakonna spordisõbralikkuse juures ka mitmesugustel spordiüritustel. Nagu ettevõtteidki, said klubid teada anda, millised sündmused nende arvates kõige rohkem aasta jooksul silma paistsid. Seegi loetelu sai vägagi pikk! Ära märgiti: 3. Ummamuudu liina üüjuusk, 38. jooks ümber Tamula järve, 44. Haanja maraton, 5. Veloplus Kaika rattamaraton, Antsla valla rattatuur, Balti MV orienteerumises, Coolbet Suvevolle, Eesti MV laskesuusatamises, Eesti saalijalgpalli karikafinaalmäng, Haanja 100 sari, HeaTegevusJooks, HRK Krossisari 2019, J. Gutmanni nimeline rahvusvaheline 61. Võru võrkpalliturniir, Jaanus Kala viievõistlus, koolinoorte võistlused, laste sulgpallivõistlus Võru Open 2019, Lõuna-Eesti ralli, Munamäe-Võru maastikujooks, mägedematk „Vallutame Eesti 20 kõrgemat mäge“, orienteerumiskolmapäevakud, rahvavõrkpalliturniir Tamula Vanake, Rõuge rattamaraton, Setomaa orienteerumispäevakud, Sõmerpalu motokross, Škoda laagri Eesti MV olümpiakrossis, Tour de Rõuge, TV10 Olümpiastarti, Werro Originaali igamehe kümnevõistlus, Võru maakonna MV korvpallis, Võru maakonna MV võrkpallis 2019, Võru Roller, Võrumaa golfi MV, Võrumaa mängud, Võrumaa võrkpalli rahvaliiga 2018/2019, Võru-Väimela maanteejooks, ümber Värka järve jooks. Kõige rohkem märgiti ära Võrumaa pikamaajooksude sarja, Võrumaa suusasarja ning Vohandu maratoni.

Võhandu maraton / Hillar Irves: „Korraldajana mis muud, kui kamp kokku ajada, jõe peal hoida ja vaadata, et kõik hiljemalt 24 tunni pärast finišisse jõuaksid. Jõe peal olijatega ei olegi nii suur probleem kui pealtvaatajate ja muidumeestega seal kalda peal. Nendega on liikluse ja turvalisusega rohkem madistamist.“

Võrumaa suusasari / Hille Saarepuu: „TULEKS VAID TALV ja LUMI, siis saaks suusatada ka!“

Selline oligi Võrumaa spordiaasta 2019. Kõik need, kes ei saanud ise pidulikul sündmusel kohal olla või keda lihtsalt huvitavad, milliste tulemuste ja saavutuste eest eelnimetatud tunnustati, saavad kõik selle info kätte Võrumaa Spordiliidu veebilehelt rubriigist „Võrumaa parimad sportlased“. Seal leiab õhtu pildid, otseülekande salvestise ning sportlaste tulemused. Mõnusat uurimist ja head juba alanud spordiaastat 2020.

Võru linna parimateks sportlasteks nimetatud Meribel Meitern ...

... ja Karel Nagel.

Kultuurkapitali Võrumaa Ekspertgrupi aastapreemiat võtab vastu õpetaja-treener-kohtunik Argo Käpa.

Parima pallimängude võistkonna auhinna võtab vastu Eesti Kultuurkapitali spordi aastapreemia laureaati, Võru Spordikooli võrkpallitreener Raivo Jeenas.

Spordi toetamist peavad oluliseks AS-i Barrus personaliassistent Sirle Ploom ...

... Võrumaa Toidukeskuse juhataja Taimar Timmi ...

... ja Danpower Eesti AS-i müügi- ja kliendisuhete juht Maire Udras!

Omas grupis parimaks kooliks nimetatud Võru Kreutzwaldi Kooli kehalise kasvatuse õpetaja Kristi Kuus.

Spordiaasta tähed 2019

4. jaanuaril peeti Tallinnas Eestimaa spordiaasta tähtsündmus „**Spordiaasta tähed 2019**“. Lavale olid oodatud ka Võrumaa esindajad. Nimelt anti Võru Spordikooli võrkpallitreenerile **Raivo Jeenasele** aastatepikkuse treeneritöö eest Eesti Kultuurkapitali aastapreemia. Täiesti uus on Eesti Olümpiakomitee tunnustuskategooria „**Maakondlik aasta klubi**“, Võrumaalt siis **orienteerumisklubi Võru**, mis sai möödunud aastal 31 aastat vanaks ja mille liikmeskonda hinnatakse 150 ringis. Klubis arendatakse orienteerumissporti alates hetkest, kui laps jalad alla saab, kuni kõrge eani. Igäüks saab oma eesmärgi püstitada: püüda saavutusi Eesti ja/või rahvusvahelises tipus, noorte vanuses, seltskondliku harrastusena, abilisena spordiürituste korralduses või lihtsalt liikuda koos perega päevakutel.

Emotsioone küsimusele: mis seob klubiga?

Harrastaja **Tanel:** „Siin on kõige lähedamad inimesed, siin tehakse kõige ägedamaid võistlusi, korraldatakse suuri võistlusi, saab korralduses kaasa lüüa. See, et teiste jaoks midagi ära teha, on äge.“ Noorsportlane **Anita:** „Ma ei pea mõtlema, mis näiteks kodutööks on vaja teha, saab end vabana tunda.“ Tulevane noorsportlane **Uku:** „Saab metsas käia, vahepeal on ikka hea treeningul käia. Mul on siin sõpru rohkem ja treener on tuttav. Kõik on teada.“ Lapsevanem **Juho:** „Oluline on metsas mitte ära eksida. Minu arust on väga hea korraldus, abivalmid inimesed, õpetavad lapsi.“ Veteranharrastaja **Kaie:** „Metsas on võrdõiguslikkus, seal ei tähtsust, kes sa oled tööt, arst, õpetaja, linnapea – kõik on võrdsed.“

5. detsembril kogunesid Orienteerumisklubi Võru liikmed ja sõbrad ühisele matkale Rõuges.

EESKUJUD

Võru Gümnaasium ja Võru Kesklinna Kool – väärtuskasvatuse lipulaevad Eestis

Mullu 9. detsembril Tartus Dorpati konverentsikeskuses peetud väärtuskasvatuse konverentsil „Harjutades kujuneb iseloom“ tunnustati koole, kes osalesid tunnustusprogrammis „Hea kool kui väärtuspõhine kool“. Väärtuskasvatuse mõlemad karikad rändasid Võrru.

Võru Gümnaasium pälvis nii hea kooli edendaja tiitli, mida taotletigi, kui

ka programmi kõrgeima tunnustuse – väärtuskasvatuse kool 2019.

Võru Kesklinna Kool teenis samuti kaks tiitlit: taaskord kui hea kooli edendaja ning väärtuskasvatuse kool 2019.

Alljärgnevalt mõned vihjed, kuidas sellise tunnustuseni jõuda ja mis on selle taga.

Ulis Guth

Väike valik hetki Võru Gümnaasiumi mullustest tegemistest: arvestatav esindatus laulu- ja tantsupeol Tallinnas, kooli sünnipäeva tähistamine ja valikainenädal.

Fotod: Andri Tallo

Õnne Kronberg, Võru Kesklinna Kooli õppejuht

Võru Kesklinna Kooli missioon on kujundada elus toimetulev kõlbeliste väärtustega inimene. Meile on oluline, et noor inimene, kes läheb meie koolist järgmisele haridustasemele, peaks seal hakkama saama oma võimete kohaselt. Kõlbeliste väärtuste all oleme mõelnud väärtusi, mis aitavad kaasa eluterve noore inimese kasvamisele. Õpilane peab õppima mõistma üldinimlikke eetilisi norme. Kõlbeline kasvatus on koolis püsinud aegade algusest, et õpilastel kujuneksid arusaamad ja hoiakud heast ja halvast. Seega on väärtuskasvatuse meie jaoks alati väga oluline olnud ja oleme sellega põhjalikult tegelema.

2018. aastal uurisime, kas meie kooli paarkümmend aastat tagasi sõnastatud moto „Õppimiseks parim paik“ on ka tänapäevases hariduselus sisuliselt sobiv ja endiselt aktuaalne. Tahtsime teada saada, mis võiks olla need probleemid, takistused ja kitsaskohad, mis heidavad varju meie lennukale motole, või saada hoopis kinnitust, et oleme kooli uuenduste valguses tõestanud, et koht, kus õpime ja õpetame, on meie jaoks parim.

Osalesime toona oma analüüsiga esimest korda Tartu Ülikooli eetikakeskuse korraldatavas tunnustusprogrammis „Hea kool kui väärtuspõhine kool“ ning kandideerisime hea kooli teerajaja tiitlile. Läks aga nii hästi, et saime kohe hea kooli edendaja tiitli. See andis julgust ja kinnitust, et oleme õigel teel ja ajame õiget asja.

Tänu koolihoone täielikule renovee-

Võru Kesklinna Kooli õpilased kooli põhiväärtusi – õpihuvi, koostööd, hoolivust, vastustust ja tervist – rõhutavate patjadega.

Foto: Tõnis Anton

rimisele 2018. aastal uuenes suurel määral kooli füüsiline õpikeskkond. Maja uue välimusega viisime läbi ka sisulise ja nn moraalse rekonstrueerimise ja vaatasime sealhulgas kriitilise pilguga üle põhiväärtused, selgitamaks, kas need on endiselt meile kõigile olulised. Meie kooli uuteks põhiväärtusteks said õpihuvi, koostöö, hoolivus, vastustus, tervis.

2019. aasta konkursitöös analüüsimegi, kuidas uus ja nüüdisaegne õpi-

keskkond toetab meie kooli erinevaid valdkondi ning väärtuskasvatust.

Põhjalik töö väärtuskasvatusega on pannud meid paremini ja eelkõige süsteemsemalt oma igapäevast koolielu korraldama. Kooli põhiväärtused ei ole ainult dokumentidesse kirjutatud, vaid need on leidnud iga päev oma koha nii kooli eesmärkide püstitamisel, õppetöö korraldamisel kui ka ürituste ja projektide läbiviimisel.

Kuidas saada väärtuspõhiseks kooliks?

Tunnustusprogrammis osalemiseks esitab iga kool Tartu Ülikooli eetikakeskusele eneseanalüüsi, kus analüüsib oma kooli tegevust hea kooli mudelile tuginedes nelja põhivaldkonna kaupa: õppe- ja kasvatustöö, õppimist ja kasvamist toetav koolikeskkond, juhtimine ja eestvedamine, koostöö ja head suhted eri poolte vahel. Tunnustusprogrammis osalemise protsess kestab ligi üheksa kuud ning töö valmimist toetavad nii eetikakeskuse nn kriitilised sõbrad kui ka tööle antav meeskondlik tagasiside. Eneseanalüüside hindamisel arvestatakse koolide oskust hea kooli eri aspekte märgata, seada eesmärged ning analüüsida, tuua näiteid, hea kooli aspektidega tegelemist tõendada, kitsaskohti ja arenguvajadust analüüsida ning kitsaskohtadega tegelemist veenvalt näidata.

KOMMENTAARID

Annely Hindrikson, Võru Gümnaasiumi õppejuht

Me oleme noor kool, tegutseme alles viiendat aastat. Mitte igähele ei anta võimalust alustada algusest. Sellise võimalusega kaasneb ka suur vastutus. Oleme püüdnud kooli esimestest päevadest peale arendada süsteemset, terviklikult ja järjekindlalt. Oleme süvenenud, kaasanud, teadlikult kujundanud „oma nägu“ ja meie-tunnet. Oleme koos kokku leppinud reeglites, ühistes väärtustes, kooli toimimise ja koolis toimetamise põhimõtetes. See on muutnud meie töö tulemuslikuks.

Meie koolipidaja, Haridus- ja Teadusministeerium iseloomustas meid auhindade üleandmisel nõnda: „Võru Gümnaasium on alates kooli avami-

sest, 2015. aastast peale olnud väga selge väärtusorientatsiooniga kool. Iseloomu on harjutamise kaudu kujundatud mõtestatult ja pühendunult. Koolikogukond ja koolipidaja on Võru Gümnaasiumi pingutust suurepärase kooli loomisel juba ammu märganud. Rõõmustame koos, et kooli suurepärasus on nähtav järjest laiemalt ja kaugemale.“

Hea kooli mudelile toetuv analüüs kujunes meie töövahendiks, mis võimaldas süveneda, mõtestada tehtud tööd ning ka teatud kokkuvõtteid teha, sest tunneme, et üks arenguperiood hakkab läbi saama. Võtame uude kaasa hea ja väärtusliku, jätame maha selle, mis ehk meid vähe on teeninud, ning hakkame liikuma uuele arenguastmele. Uued väljakutsed ootavad.

Täname meie inimesi – kooli töötajaid, õpilasi, lapsevanemaid, koostööpartnereid ning kaasteelisi –, ilma teieta poleks see kõik võimalik. Aitäh!

Sa suudad rohkem kui arvata oskad!

100 KM / 24 H

15. VÕHANDU MARATON

18. APRILL 2020

www.vohandumaraton.ee

TÄISKASVANUTE KOOLITUS

Võrumaa Keskraamatukogus nutikamaks

Koolitus „Muna õpetab kana“ täies hoos.

Foto: Merle Koik

Alanud 2020. aasta on Kultuuriministeeriumi poolt kuulutatud digikultuuri aastaks, mille eesmärk on see, et uued põlvkonnad võtaksid omaks meie elava kultuuri ja pärandi ning digilahendused oleksid sellele toeks. Samas on väga oluline, et vanemad inimesed oleksid võimelised kasutama nutikaid vahendeid, oskaksid digitaalses andmebaasis orienteeruda ja digitaalset kultuuri tarbida.

Individaalkoolitustest

Võrumaa Keskraamatukogu on pakunud lugejatele tasuta individaalkoolituse võimalust juba aastaid. Vajadust sellise koolitusvormi järele näitab suur huviliste arv: viimase kolme aasta jooksul on raamatukogus individaalkoolitusi tehtud ligikaudu 400. Väga palju vajavad abi just vanemad inimesed nutitelefoni kasutamisel, sest tehnoloogia kiire areng on sundinud küll inimesi tavalisi mobiiltelefone välja vahetama nutitelefoni vastu, aga tihti ei

osata kasutada nutitelefoni paljusid funktsioone ning suurepäraseid uusi võimalusi.

Tasuta individaalkoolitusel osalemiseks peab olema Võrumaa Keskraamatukogus lugejaks vormistatud, seejärel tuleb koolitusel osalemise soovist teada anda kas telefoni **782 0157** või e-posti **merle@lib.werro.ee** teel ning koolituse aeg ja teema kokku leppida. Koolituse pikkus on üldjuhul 0,5 tundi, aga vajaduse korral on võimalik ka pikemat nõustamist saada.

„Muna õpetab kana“ ehk abiks noored õpetajad

Toredas koostöös Võru Noortekeskuse noortega oleme juba kolm aastat korraldanud väheste arvutioskusega vanemaealistele koolitusi „Muna õpetab kana“, mille käigus on noored õpetanud vanemaid inimesi nutiseadmeid kasutama. Koolitused on olnud tasuta ja mõeldud raamatukogu lugejatele, koolitusele oleme palunud tulla oma sü-

learvuti, tahvelarvuti või nutitelefoni-ga. Vanemaealised õppijad on saanud endale personaalse noore õpetaja, kellega koos on leitud lahendus igapäevases elus nutiseadmete kasutamisel esile kerkinud konkreetsetele probleemidele. Lisaks personaalsele õpetamisele oleme rääkinud ohtudest kübermaailmas, turvalisest käitumisest internetis, andnud ülevaate nutiseadmetest ning tutvustanud mobiil-ID ja Smart-ID kasutamise võimalusi. Koolitusele on antud väga positiivset tagasisidet, osalejad on kiitnud nutikaid noori õpetajaid ja isiklik lähenemine sellisel rühmakoolitusel on andnud häid tulemusi. Märkimist väärib fakt, et kõige vanem õppija on olnud 92-aastane, kes tahvelarvuti kasutamiseks väga hästi hakkama sai. Õppida pole kunagi hilja!

Tulge raamatukokku, me aitame teil saada nutikamaks!

Merle Koik,

Võrumaa Keskraamatukogu arendusjuht

Pakume personaalseid TASUTA koolitusi järgmistel teemadel:

- arvuti algõpe neile, kellel puudub või on vähe arvuti kasutamise kogemus;
- e-teenused – selle koolituse käigus nõustame, kuidas kasutada ID-kaarti e-teenustele ligipääsemiseks, ja õpetame erinevate andmebaaside kasutamist;
- Facebooki algõpe – koolituse eesmärk on anda osalejatele vajalikud algsõnad ja teadmised, mille põhjal on võimalik hakata iseseisvalt Facebooki kasutama;
- raamatukogu veebilehe ja e-kataloogi RIKSWEB tutvustamine, mille käigus saavad osalejad teadmisi ja oskusi, kuidas kasutada RIKSWEB-i, kuidas pikendada tagastustähtaega ja reserveerida raamatuid RIKSWEB-i kaudu ning millist infot võib leida raamatukogu veebilehelt;
- tahvelarvuti ja nutitelefoni kasutamise algõpe – sellele koolitusele on soovitatav tulla koos isikliku tahvelarvuti või telefoniga. Koolitusel antakse näpunäiteid nutiseadmete kasutamise võimaluste kohta.

ÜRITUSED

- **28. jaanuaril kell 17** on külas Tallinna Ülikooli rektor Tiit Land. Kohtumine sarjas „Sündinud Võrus“ toimub konverentsisaalis.
- **11. veebruaril kell 17** mälu mängutund mõtteas.

NÄITUSED

- „Kirjad ja mustrid kodustele. Erika Kalami etnograafilised postkaardid“ konverentsisaalis.
- Vaimuliku kirjasõna ja orelimuusika helikandjate näitus III korruse lugemissaalis.
- Näitus „Paadipõgenikud 1944. Nelja paadi lood“ mõtteas.
- Anu Hamburgi fotonäitus „Hetkeütid“ trepialeris.

LASTEOSAKONNA ÜRITUSED

- **Veebruaris** XV Nukitsa konkurss: 6–13-aastased lapsed valivad parimat algupärast lasteraamatut. Lugemissaalis saab tutvuda Eesti autorite 2018.–2019. aastal ilmunud lasteraamatutega ja täita hääletussedeleid. Klassidele saab kokku leppida raamatututvustusi.
- **25.–28. veebruaril** koolivaheaja nukuteatrinädal. **Iga päev kell 12** on lugemissaalis väike etendus, pärast seda saab meisterdada paberist lauateatrinukke.

NÄITUSED

- **Veebruaris** Võru Lasteaia Päkapikk sünnipäevanäitus Tähesaalis ja kojulaenutuses.

TUNNUSTUS

Rein Veidemann ja Ragnar Naruski Võrus Kreutzwaldi muuseumis auhindu vastu võtmas.

Fotod: Malle Avans

Kreutzwaldi mälestuspäev muuseumis

14. detsembril peetud Friedrich Reinhold Kreutzwaldi mälestuspäeval anti Võrus laureaatidele kätte Kreutzwaldi mälestusmedal ja stipendium.

Mälestusmedali laureaadiks 2019. aastal nimetati eesti kirjandusteadlane, kirjanik, ajakirjanik ja õppejõud **Rein Veidemann**:

- „Kalevipoega“ tutvustavate ja uusi

aspekte lisavate kirjandusuurimuslike käsitluste eest,

- pikaajalise ja missioonitundega tehtud töö eest eesti kirjanduse ja kultuuriloo tutvustamisel,
- rahvuskultuuri põhiväärtuste eest seismisel oma mitmekülgse ja laiahaardelises tegevuses.

Kreutzwaldi stipendiumi annab muuseum välja aastast 1999.

Kreutzwaldi stipendiumi 2019. aastal sai Rāpina Ühisgümnaasiumi 12. klassi õpilane **Ragnar Naruski**.

Klassijuhataja Rita Kahu iseloomustas Ragnar Naruskit kui kindla maailmavaatega töökast, andekat ja õpimulist noormeest, kes on huvitunud kirjandusest ja ajaloost.

TULEKUL

VI üleriigiline Koidula etluskonkurss täiskasvanutele

Tänavu möödub 155 aastat Lydia Koidula luuledebüüdist ajalehes Eesti Postimees, kus luuletus „Koddo“ („Meil aiaäärne tänavas“) ilmus nimemärgi „L“ all. Eesti luuletaja ja kirjaniku pärandi väärikaks väärtustamiseks ellu kutsutud täiskasvanute üleriigiline Koidula etluskonkurss peadib finaali võistlusega emakeelepäeval, **14. märtsil Pärnu Muuseumis**.

Etluskonkursi eesmärk on aktiveerida täiskasvanute luule- ja etlushuvi kogu riigis, arendada etluskunsti viljelemist nii professionaalide kui ka harrastajate hulgas ning anda oma oskuste esitlemiseks motiveeriv väljund, kuna iga piirkondliku eelvooru parimad

esinejad lähetatakse Pärnusse Pärnu Muuseumi finaali võistlusele.

Konkursist osavõtja peab olema vähemasti 18 aastat vana ja esinemise pikkus mitte üle seitsme minuti. Esitatakse kaks luuletust, millest üks peab kindlasti olema Lydia Koidula ja teine esitaja enda poolt vabalt valitud eesti autori avaldatud looming. Konkursi korraldajad on Pärnu Muuseum ja Eesti Kirjanike Muuseumide Ühing ning patroon Doris Kareva. Auhinnafondi toetavad Kultuurkapital, Pärnu linn, kirjanike muuseumid ja mitmed Eesti teatrid.

Finaali võistlusele sõelutakse parimad kirjanike muuseumides.

ETLUSKONKURSS VÕRUS

Dr. Fr. R. Kreutzwaldi memoriaalmuuseumis

Reedel, 7. veebruaril kell 14
L. Koidula ja Võrumaaga seotud autori looming
Teated: Aimi Hollo 5629 7242
Aimi.Hollo@wi.ee

Lisainfo: Elmar Trink 528 6522
elmar.trink@pernau.ee
www.parnumuuseum.ee/koidula
www.kirjanikemuuseumid.ee

TULEKUL

Näitused Vana-Võromaa kultuurikojas

Rait Rosina näitus „Väikelinn kui sündmus vol 2“

„Väikelinn kui sündmus vol 2“ on loomeuurimuslik näitus, mis on kohandatud Võru linnale. Näituse esimene osa oli 2018. aastal Valga Muuseumis. Kunstnik teeb sissevaate Valga ja Võru kui väikelinnade kunstielu olukorda. Näitusel saab

kuulata linnaelanike mõtteid, mis neil on tekkinud seoses linnas elamisega. Videopildi vahendusel saab näha intervjuud kümne kunstnikuga, kes jagavad oma kogemusi väikelinnas isikunäituse korraldamisel.

Hetk esimesest luuleõhtust, esineb rühmitus Kirjanike Jõusaal.

Foto: Joosep Vesselov

Uus luuleõhtute sari „Stedingu stroofid“ kogub hoogu

6. veebruaril kell 19 toimub Stedingu kohvikus juba teist korda luuleõhtu „Stedingu stroofid“. Uues luuleõhtute sarjas tutvustavad oma loomingut ja esitavad oma tekste eesti nüüdisluuletajad.

„Stedingu stroofid“ sai hoo sisse detsembris, mil esines rühmitus Kirjanike Jõusaal (Jane Rähn, Kristel Rebane, Janar Sarapu). Veebruari esimesel neljapäeval ootame taas Võru rahvast Stedingu kohvikusse, üles astuvad kirjanikud Jüri Kolk, Piret Põldver ning noor laulja-laulukirjutaja Hebo Rahman.

Jüri Kolk on tuntud oma iroonilis-vaimukate luule- ja proosatekstide poolest. Kolgi debüüt „Barbar Conan peeglitaguse maal“ ilmus 2009. aastal ning oli Betti Alveri preemia nominent.

Piret Põldver on avaldanud rohkelt luulet, lühijutte ning es-

seistikat erinevates kultuuriväljaannetes ning olnud edukas ka Tartu slämmiluule lavadel. Põldveri luule on jutustava loomuga, nostalgiline ning isiklik.

Hebo Rahman on Kärjula last pärit muusik ja kirjandustudent. Tuleval luuleõhtul kannab tema hoolt muusikalise poole eest ning esitab kitarri saatel enda sooje ja mõtlikke laule erinevaist armastusist.

Selleks, et anda aimu kirjanikutööst ja luuletajaks olemisest, on õhtu mõnel määral ka intervjuu vormis. Õhtu juhid ja esinejatega vestlevad Kaisa Kuslapuu ja Joosep Vesselov. Luuleõhtud toimuvad iga kuu esimesel neljapäeval, hooaeg kestab maikuuni. „Stedingu stroofid“ toetab Eesti Kultuurkapital. Sisepääs on prii.

Joosep Vesselov,
korraldaja

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia näitus „Rahvuslikkuse otsingud“

Näitusega „Rahvuslikkuse otsingud“ tähistatakse 25 aasta möödumist Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna esimese õppekava „Talukujundus ja rahvuslik käsitöö“ avamisest. Viimase ümber on kasvanud rahvuslikke käsitöötraditsioone ja -oskusi uuriv ning arendav osakond, kus saab lisaks tekstiiliga seotud käsitöövaldkondadele õppida rahvusliku ehituse ja metallitöö erialal ning omandada teadmisi pärandtehnoloogia magistriõppekaval.

„Esemelisel kultuuril on väga oluline roll meie identiteedi kujunemisel,“ tõstab rahvusliku käsitöö osakonna juhataja Ave Matsin esile näituse teema tähtsuse. Rahvusliku ehituse eriala

juhi Leele Välja sõnul aitab selline tagasivaade paremini mõista, mida ja miks me tänapäeval teeme. „Näitusel saab ilmsiks, et tegemist ei ole musealiseeritud valdkonnaga, vaid ajaga kaasas käiva ja areneva nähtusega, mida iga uus põlvkond ommoodi mõtestab,“ ütleb Välja.

Näitused on avatud 24. jaanuarist 8. märtsini K–P kell 10–18.

Vana-Võromaa kultuurikoda
Katariina allee 11, Võru
Avatud K–P kl 10–18

Jana Huul

LIIVA-ATE

UUS! Alates 6. veebruarist iga N kell 16:00 (lapsed) ja 18:00 (täiskasvanud) **KERAAMIKATUND**

Juhendajaks keraamik Urve Konkso. Osalustasu 12€. Registreeru tel 521 5634.

R 7. veebruaril algusega 19:00 **SVIPSIS PINTSEL #5**

Lõbus maalimine täiskasvanutele koos veini ja snäkkidega. Varasemat kunstikogemust pole siin osalemiseks üldse tarvis. Moraalseks toeks on üks meie toredatest ATE kunstnikest. Osalustasu 30€. Registreeru tel 5373 6712.

K 12. veebruaril algusega 17:30 **MEISTERDAMISTUND TÄISKASVANUTELE!**

Meie käsitöölise Marge juhendamisel saad endale teha rahvustikus stiilis võtmehoidja. Osalustasu 10€. Registreeru tel 5393 2352.

L 22. veebruaril algusega 11:00 **MEISTERDAMISTUND**

Meie nahakunstniku Eleriini juhendamisel saad endale teha nahast käepaela. Oodatud on nii lapsed kui ka täiskasvanud! Osalustasu 10€. Registreeru tel 5851 7034.

Üritustele saab registreeruda ka kirjutades meilile voruloomeselts@gmail.com

KUS ME ASUME?
Liiva 11a (II korrus), Võru

 MIS VEEL TOIMUB?
facebook.com/liivaate

VEEBRUAR STEDINGU KOHVIKUS

06 NELJAPÄEV / 19:00 / TASUTA STEDINGU STROOFID

Uus luuleõhtute sari, kus tutvustatakse nüüdisluule kirjutajaid ja nende loomingut. Sel korral on külas kirjanik ja tõlkija Jüri Kolk, luuletaja, kirjanduskriitik ja -uurija Piret Põldver ning Võrust pärit noor muusik ja laulukirjutaja Hebo Rahman.

14 REEDE / 20:00 / PILET 5€ VÕRU JAZZIKLUBI LIVE

Elina Hokkanen on Eesti laulja, kelle looming hõljub pop-jazzi piiridel just nagu ta isegi. Bändis on lisaks Elinale veel Artis Boriss (klahvpillid), Ilmārs Priede (bass) ja Kimmo Salminen (löökpillid).

STEDINGU KOHVIKU UUED LAHTIOLEKUAJAD

T-N 12-20, R-L 12-22

esmaspäeviti ja pühapäeviti suletud

STEDINGUMAJA

KREUTZWALDI 15, VÕRU

Õnnitleme jaanuarikuu juubilare!

100
Hilja Mikussaar

95
Ekateriina Mikson
Georg Hellat

90
Alvine Eit
Virve Mark
Elmar Vellak

85
Velda Mikita
Tamara Pant
Meeme-Enn Meier
Valev-Valdeko Parv

80
Apolinaria Semjonova
Galina Andreeva

Helvi Künnapuu
Milvi Polakes
Jelena Baskova
Anu Salumaa
Õili Kängsepp
Ants Kang

75
Asta Altsaar
Lidia Kalder
Tiiu Miller
Jaak Veskimäe

70
Ludmilla Laasi
Rosilde Tšugina
Reet Tammsalu
Tatjana Laansoo
Heljo Spaal
Heino Tiisler

*Veebruari juubilaridel, kes ei soovi äramärkimist ajalehes, palume sellest teada anda 3. veebruariks tel 785 0914 ja/või sirje.randver@voru.ee.

*Võru linnas oli 1.01.2020 seisuga 11 751 elanikku, neist mehi 5271 ja naisi 6480.

VÕRU KANNEL Liiva 13, Võru

**Kultuurisündmused
JAANUAR–VEEBRUAR 2020**

24. jaanuaril kell 19 Comedy Estonia: Ari Matti Mustonen, „HÜPPAI“
Teatrisaalis. Piletid 13 ja 15 eurot müügil Kandle kassas ja Piletilevis.

13. veebruaril kell 19 kontsert: keelpillikvintett –
Vitalij Regensperger (viul), Andri Annus (viul), Teresa Järve (vioola), Heiki Palm (tšello), Camillo Cabassi (tšello). Kontserdisaalis.

18. ja 19. veebruaril kell 11 MTÜ Müüdnud Naer lastelavastus „KUNKSMOOR JA KAPTEN TRUMM“
Väikeses saalis. Piletid 7 eurot müügil Kandle kassas ja Piletilevis.
Autor Aino Pervik. Lavastaja ja dramatiseerija Tarmo Tagamets (Rakvere Teater). Laval Maive Käos, Agu Trola ja Meelika Hainsoo.

24. veebruaril Eesti Vabariigi 102. aastapäevale pühendatud pidulik KONSERTAKTUS
Kontserdisaalis. Sissepääs prii.

26. veebruaril kell 19 Teatri R.A.A.A.M. etendus „KAPTEN MIHKEL“
Teatrisaalis. Piletid 13 ja 16 eurot müügil Kandle kassas, Piletilevis ja Piletimaailmas.
Tragikomöödia, mis on valminud Juhan Smuuli teoste põhjal.
Autor ja lavastaja Damir Salimzianov (Udmurtia).
Kapten Mihkel – ARGO AADLI (Tallinna Linnateater).

RAKVERE LYL 80

Mehiss Pihla
KULDSE LIILIA SALADUS

K, 29. jaan kell 12 **Võru Kandles**

rakvereteater.ee piletimaailm.com 32 95 444

RAKVERE LYL 80

Urmas Lennuk
MADE IN CHINA

Tõde maailmast kuni 90% soodsamalt

K, 29. jaan kell 19 **Võru Kandles**

rakvereteater.ee piletimaailm.com 32 95 444

JOE ORTON
RÖÖV-SAAK (LOOT)

MUST KOMÖÖDIA, KAHES VAATUSES

T, 11. VEEBRUARIL KELL 19 VÕRU KANDLES
Piletid hinnaga 10-13 € on müügil Kandle kassas ja Piletimaailmas.
GRUPPIDELE SOODUSTUS -25%. INFO JA BRONZEERINGU TELEFONIL 7000470

12. VEEBRUAR KL 19 VÕRU KANNEL

KUIDAS MINUST SAI HAPKOMAH

Lavastaja **Vallo Kirs** | Kunstnik **Nele Sooväli**
Laval TÜ VKA teatrikunsti 13. lennu tudengid, **Rainer Elhi, Mihkel Kuusk, Ruuben-Joosua Palu, Miika Pihlak, Karmel Naudre, Maria Paiste ja Marion Tammet**

Ugala kassa tel 433 0777 / kassa@ugala.ee **ugala.ee**

Klubi Hõbedane Juus
rahvalik uusaastapidu

Peomeeleolu loob ansambel AHOI
Tantsulusti pakub PÄRIPIDI
Sünnipäevaõnnitlused

26. jaanuaril kell 13 Võru Kandles
Sissepääs 5 €, klubiliikmetele 4 €

EESTI AKVARELLISTIDE ÜHENDUSE NÄITUS
TORM

Külastena Soome Akvarellikunsti Ühenduse kunstnikud

VÕRU LINNAGALERIIS
Liiva 13, VÕRU
3.02.–29.03.2020
Avatud E-R kl 12–17

VÕRU LINNA-GALERII

“MÄLESTVSI LOOMADEST

JOONISTUSED, MAALID JA SKULPTUURID LOOMADEST

Avatud kuni 31.01.2020
Võru Linnagaleriis Liiva 13, Võru

Osalevad:
Sándor Martin Stern,
Lea Armväärt, Karmen Haiba,
Katrin Haiba, Margot Kask, Kadri Roosi

EESTI KULTUURKAPITAL